หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น
ชื่อและนามสกุล	นายณรงค์ คงมั่น
แขนงวิชา	สหกรณ์
สาขาวิชา	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์โอภาวดี เข็มทอง

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์โอภาวดี เข็มทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุชาดา สถาวรวงศ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์อนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
วันที่ 5 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือ เกษตรกร ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น

ผู้ศึกษา นายณรงค์ คงมั่น **ปริญญา** บริหารธุรกิจสหกรณ์มหาบัณฑิต (สหกรณ์) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ศาสตราจารย์ โอภาวดี เข็มทอง **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระหนี้ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปัญหาอุปสรรค์ในการส่งชำระคืนเงินกู้ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์ฯ โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์และงบการเงินที่ผู้สอนบัญชีได้รับรองแล้ว จำนวน 13 สหกรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 13 คน นำมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ผลการศึกษา มีดังนี้

1. สภาพคล่องทางการเงิน ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร พบว่า สภาพคล่องทางการเงินยังไม่ดี มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยไม่เพียงพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2. ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ฯ ซึ่งพบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

3. ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน พบว่า สหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรค่อนข้างต่ำ

4. สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ส่วนใหญ่นำเงินกู้ยืมจากกองทุนฯ ไปใช้ตามวัตถุประสงค์โดยการให้สมาชิกกู้ยืมไปจัดซื้อปุ๋ยเพื่อใช้ในการผลิตทางการเกษตร

5. การส่งชำระหนี้เงินกู้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ ส่วนใหญ่ พบว่าสหกรณ์ฯ ไม่มีการส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย

6. ปัญหา อุปสรรค์ในการส่งชำระหนี้กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านสมาชิกไม่มีรายได้ที่เพียงพอจึงทำให้ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนต่อสหกรณ์ และส่งผลให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนกรมส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

คำสำคัญ ปัญหาหนี้ค้างชำระ สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก จังหวัดขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์ เป็นอย่างดียิ่ง จากศาสตราจารย์โอภาวดี เข็มทอง อาจารย์ที่ปรึกษา/ประธานกรรมการสอบและรองศาสตราจารย์สุชาดา สถาวรวงศ์ กรรมการสอบ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ให้คำแนะนำ และให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา พร้อมทั้งสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำ และแก้ไข ปรับปรุงมาโดยตลอด

การศึกษาในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ขอนแก่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของ สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

ผู้ศึกษาหวังว่า รายงานผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ในโอกาสต่อไป

นายณรงค์ คงมั่น

เมษายน 2551

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญตาราง ..... ฉ

สารบัญภาพ ..... ฌ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการศึกษา 4

กรอบแนวคิดในการศึกษา 4

ขอบเขตของการศึกษา 5

นิยามศัพท์เฉพาะ 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 6

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ 6

แนวคิดโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 9

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสินเชื่อ 12

แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตรและการแก้ปัญหา 16

แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สิน 17

นโยบายสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย 23

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 25

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา 28

ประชากร 28

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 29

การเก็บรวบรวมข้อมูล 29

การวิเคราะห์ข้อมูล 29

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษา 31
สภาพทั่วไปของสหกรณ์ 31
สภาพการดำเนินธุรกิจ 34
สภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์ 79
ผลการสัมภาษณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 87
ปัญหา อุปสรรคในการส่งชำระหนี้ด้านเงินกองทุนรวมฯ และแนวทางแก้ไข 92
ปัญหาและแนวทางการแก้ไขหนี้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร 94
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 96
สรุปผลการศึกษา 96
อภิปรายผล 99
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ 100
บรรณานุกรม 103
ภาคผนวก 106
ประวัติผู้ศึกษา 132

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 แสดงผลการกู้เงินและชำระคืนเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือกเกษตรกร ปี 2544 ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่น 2

ตารางที่ 2.1 แสดงผลการกู้เงินชำระคืนเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ของสหกรณ์การเกษตร ปี 2542 - 2546 8

ตารางที่ 2.2 แสดงผลการค้างชำระเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่น 9

ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 33

ตารางที่ 4.2 แสดงสภาพดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตร ปี 2544 36

ตารางที่ 4.3 แสดงสภาพการกู้ยืมเงินและการส่งชำระคืนเงินกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่น 80

ตารางที่ 4.4 ผลตอบแทนสินทรัพย์วิเคราะห์อัตราของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 82

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์อัตราตอบแทนต่อส่วนของทุนผลการวิเคราะห์อัตราของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 83

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียนผลการวิเคราะห์อัตราของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 84

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อมุนของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 85

ตารางที่ 4.8 ผลวิเคราะห์อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 86

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 4

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์การเกษตรจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกรสมาชิกในชนบท ด้วยการให้สินเชื่อโดยตรงแก่เกษตรกรสมาชิก ซึ่งเป็นการกระจายการลงทุนการผลิตไปสู่เกษตรกรผู้ยากจนในชนบท เพื่อสร้างรายได้ทางการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักเดิมอยู่แล้วให้มี เพียงพอต่อการครองชีพในครัวเรือน มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และแก้ไขหนี้สินนอกระบบที่เคยมี ให้หมดสิ้น นอกจากนี้แล้วสหกรณ์การเกษตรยังดำเนินธุรกิจทางด้านการตลาด โดยการจัดซื้อปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคายุติธรรมมาจำหน่ายแก่เกษตรกรสมาชิก ได้แก่ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกลการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งรับซื้อผลผลิตการเกษตรจากสมาชิก โดยมีการชั่ง ตวง วัด และกำหนดราคารับซื้ออย่างยุติธรรม ตลอดจนรับฝากเงินจากสมาชิกเพื่อส่งเสริมการออมเพื่อให้สหกรณ์มี เงินทุนในการดำเนินธุรกิจเป็นของตนเอง

สำหรับเงินทุนของสหกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ มาจากเงินทุนภายในและเงินทุนภายนอก โดยเงินทุนภายในได้มาจากทุนเรือนหุ้น เงินรับฝาก เงินสำรอง ทุนอื่น ๆ และเงินทุนภายนอกมาจากเงินกู้ยืมจากสถาบันเงินหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมทั้งเงินที่มีผู้บริจาคให้สหกรณ์

กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เป็นกองทุนของรัฐบาลที่จ่ายผ่านกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์กู้ยืมไปเป็นทุนในการให้การสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 มีมติกำหนดให้รัฐแทรกแซงตลาดปุ๋ยในปริมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 เป็นครั้งแรก รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 16 มีนาคม 2542 ต่อมาเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2543 ได้มีมติเห็นชอบโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และ 2543 โดยให้องค์การเกษตรเป็นผู้จัดหาปุ๋ยเอง ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดหาปุ๋ยเคมีของสหกรณ์ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2544 ให้องค์กรเกษตรเป็นผู้จัดหาเงินยืม และให้เกษตรกรกู้เงินเพื่อไปจัดซื้อปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวะภาพ หรือปุ๋ยอื่น ๆ ด้วยตนเอง สหกรณ์จะต้องรวบรวมความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อจัดทำ

แผนความต้องการใช้ปุ๋ยของตนเอง เสนอแผนความต้องการไปยังกรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่ง ในปี 2544 มีแผนความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 850,000 ตัน มูลค่า 5,900 ล้านบาท มีระยะเวลาการดำเนินงานโครงการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2544 ถึงเดือนมิถุนายน 2546 โดยมีเงื่อนไขการชำระคืนดังนี้

1. หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลา 9 เดือน ถือว่าชำระเงินสด ไม่คิดดอกเบี้ย

2. หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลา 12 เดือน ให้คิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 9 เดือน ในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี

3. หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมเกิน 12 เดือน ให้คิดดอกเบี้ยส่วนที่ เกิน 12 เดือน ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี

สำหรับการกู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่น พบว่าในปี 2542 มีสหกรณ์คงค้างชำระหนี้จำนวน 5 สหกรณ์ เป็นเงิน 1.469 ล้านบาท ส่วนในปี 2543 ได้รับชำระหนี้หมดแล้ว ส่วนในปี 2544 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่นได้ให้สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่นกู้ยืมเงินตามโครงการฯ จำนวน 59 สหกรณ์ เป็นเงิน 20.497 ล้านบาท ได้รับการชำระหนี้ จำนวน 48 สหกรณ์ เป็นเงิน 18.755 ล้านบาท และมีสหกรณ์ที่มีหนี้ค้างชำระ จำนวน 14 สหกรณ์ เป็นเงิน 1.742 ล้านบาท (ตารางที่ 1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น,2546

ตารางที่ 1.1 ผลการกู้เงินและชำระคืนเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่น

รายการ	กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544			
	จำนวนสหกรณ์	ร้อยละ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. จำนวนเงินกู้ที่จ่ายให้สหกรณ์	59	100	20.497	100
2. จำนวนที่ได้รับชำระคืน	48 (ส่งชำระบางส่วน 3 สหกรณ์)	81.36	18.755	91.5
3. จำนวนที่ค้างชำระ	14	23.73	1.742	8.5

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) เป็นสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาของตนเองในระดับพื้นที่ โดยมีพัฒนาการมาจากการรวมกลุ่มกันวิเคราะห์ปัญหา และแสวงหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโดยกลุ่มผู้นำชาวบ้าน บ้านท่านางแนว อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อเกิดสหกรณ์ ในนาม "สหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน" โดยกลุ่มได้มีการกำหนดกิจกรรมทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ กิจกรรมการเลี้ยงวัว เมื่อต้นปี พ.ศ.2528 ในระหว่างที่มีการดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงวัว ทางกลุ่มได้มีการจัดเวทีประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการแสวงหาทางเลือกอาชีพของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันนั้นก็ได้มีการขยายแนวความคิดและนำเสนอประสบการณ์ของกลุ่มออกไปสู่สังคมชุมชนอื่นๆ อีกอย่างกว้างขวาง พร้อมกับได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กขึ้น เพื่อส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร และดำเนินธุรกิจช่วยเหลือเกษตรกรในฐานะผู้ผลิต โดยดำเนินธุรกิจในหลายด้าน เริ่มตั้งแต่การให้สินเชื่อการผลิตทางการเกษตรแก่สมาชิก จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องมือทุ่นแรง รวมทั้งเครื่องจักรกลเกี่ยวกับการเกษตร จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิก รวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจัดการขาย หรือแปรรูปออกจำหน่าย และให้บริการอื่นๆ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก

การที่สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่นได้กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจและไม่สามารถส่งชำระหนี้ กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด มีผลทำให้สหกรณ์ไม่สามารถกู้เงินกองทุนต่าง ๆ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้ รวมทั้งสหกรณ์จะต้องชำระดอกเบี้ยในส่วนที่ผิดสัญญาเกิน 12 เดือน ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี ทำให้สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานของสหกรณ์ไม่สามารถที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์ได้

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้การสนับสนุนเงินกู้ยืมแก่สหกรณ์ และป้องกันปัญหาหนี้ค้างชำระที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกและสหกรณ์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการส่งชำระคืนเงินกู้กองทุนรวมเพื่ออช่วยเหลือเกษตรกร

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์ ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Frame Work)

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

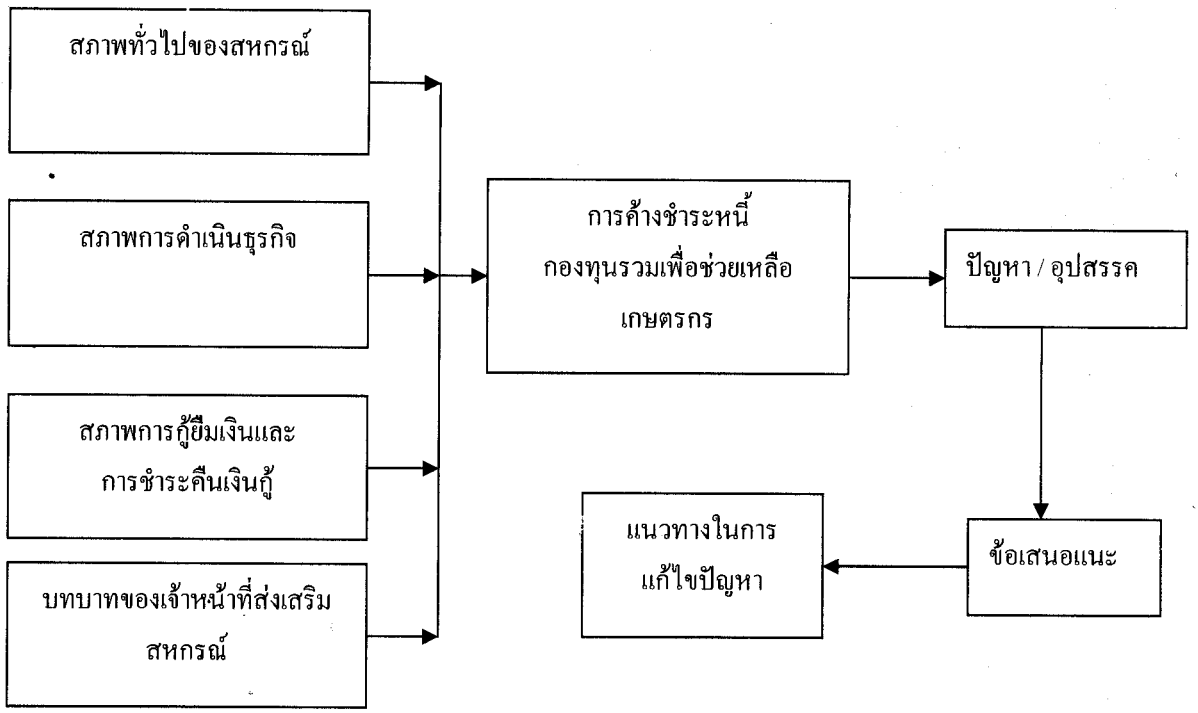

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 และมีหนี้ค้างชำระ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

โดยใช้ประชากร จำนวน 14 สหกรณ์ โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ เลขานุการ หรือเหรัญญิก สหกรณ์ แต่เนื่องจากสหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด มีต้นเงินค้างชำระเพียง จำนวน 59.18 บาท ซึ่งเป็นต้นเงิน ค้างชำระที่ไม่มากจึงใช้ประชากร จำนวน 13 สหกรณ์

ขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา สภาพทั่วไปของสหกรณ์ สภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ สภาพการกู้ยืมและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์ การค้างชำระหนี้กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือกเกษตรกร ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 และมีหนี้ค้างชำระ จำนวน 14 สหกรณ์

5.2 หนี้ค้างชำระ หมายถึง การที่สหกรณ์ไม่สามารถชำระต้นเงินและหรือดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ไม่คืนแก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ไม่ได้ชำระหนี้ตามกำหนดเลยและชำระหนี้ได้ไม่หมดตามกำหนดระยะเวลาในสัญญากู้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ผู้ศึกษาได้รับทราบสถานะของสหกรณ์ที่กู้ยืมเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนวางแผนพัฒนาการดำเนินงานด้านธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์

6.2 ทำให้ทราบถึงสภาพการกู้ยืมเงิน และความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก 14 แห่ง ที่กู้เงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

6.3 เป็นแนวทางแก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

6.4 เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผนด้านการให้สินเชื่อกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรแก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น กรมส่งเสริมสหกรณ์

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือกเกษตรกร ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสินเชื่อ นโยบายสินเชื่อการเกษตรกร การวิเคราะห์งบการเงิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1. แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์ขนาดเล็ก

ในรายงานเอกสารโครงการสหกรณ์ขนาดเล็ก สรุปไว้ว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2459 เป็นต้นมาจนถึง 1 มกราคม พ.ศ.2538 มีสหกรณ์การเกษตรที่จดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 2,608 สหกรณ์ สมาชิก 3,844,928 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 67 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ สหกรณ์การเกษตรในที่นี้หมายถึง สหกรณ์ที่มีเกษตรกรเป็นสมาชิก ในขณะนี้มีอยู่ 3 ประเภท คือ

1.1.1 สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร และดำเนินธุรกิจช่วยเหลือเกษตรกรในฐานะผู้ผลิต โดยดำเนินธุรกิจในหลายด้าน เริ่มตั้งแต่การให้สินเชื่อการผลิตทางการเกษตรแก่สมาชิก จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องมือทุ่นแรง รวมทั้งเครื่องจักรกลเกี่ยวกับการเกษตร จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิก รวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจัดการขาย หรือแปรรูปออกจำหน่าย และให้บริการอื่นๆ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก สหกรณ์ประเภทนี้มีหลายรูปแบบ เช่น สหกรณ์การเกษตรทั่วไป สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตรเฉพาะผลิตผลการเกษตรอื่นๆ

1.1.2 สหกรณ์ประมง เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งในท้องที่ราษฎรที่ประกอบอาชีพประมงเพื่อช่วยเหลือให้ราษฎรเหล่านี้ประกอบอาชีพได้มั่นคงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการเพาะพันธุ์รักษา และขยายพันธุ์สัตว์น้ำ ตลอดจนช่วยเหลือสมาชิกในด้านเงินทุนการจัดหาเครื่องมือประมง และรวบรวมผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย

1.1.3 สหกรณ์นิคม เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีความมุ่งหมายในการจัดการที่ดินผืนใหญ่ มาปรับปรุง แล้วจัดสรรให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีอยู่แล้วแต่น้อยไม่พอทำกิน เข้า

เข้าครอบครองทำประโยชน์ โดยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือโดยการเช่าซื้อ และดำเนินธุรกิจช่วยเหลือสมาชิกเช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประเภทนี้มี 3 รูปแบบ คือ สหกรณ์นิคม สหกรณ์การเช่าที่ดิน และสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน

จากสหกรณ์การเกษตรทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้แบ่งสหกรณ์การเกษตรเป็น 3 ขนาด ได้แก่

1) สหกรณ์ขนาดใหญ่ มีทุนดำเนินงานมากกว่า 15 ล้านบาท มีจำนวน 423 สหกรณ์

2) สหกรณ์ขนาดกลาง มีทุนดำเนินงาน 5-15 ล้านบาท มีจำนวน 402 สหกรณ์

3) สหกรณ์ขนาดเล็ก มีทุนดำเนินงานต่ำกว่า 5 ล้านบาท มีจำนวน 1,783 สหกรณ์

สำหรับสหกรณ์ขนาดเล็ก จำนวน 1,783 สหกรณ์ จะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 540 สหกรณ์ ภาคเหนือ 377 สหกรณ์ ภาคกลาง 361 สหกรณ์ และภาคใต้ 505 สหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) เป็นสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาของตนเองในระดับพื้นที่ โดยมีพัฒนาการมาจากการรวมกลุ่มกันวิเคราะห์ปัญหา และแสวงหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโดยกลุ่มผู้นำชาวบ้าน บ้านท่านางแนว อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อเกิดสหกรณ์ ในนาม "สหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน" โดยกลุ่มได้มีการกำหนดกิจกรรมทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ กิจกรรมการเลี้ยงวัว เมื่อต้นปี พ.ศ.2528 ในระหว่างที่มีการดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงวัว ทางกลุ่มได้มีการจัดเวทีประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการแสวงหาทางเลือกอาชีพของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันนั้นก็ได้มีการขยายแนวความคิดและนำเสนอประสบการณ์ของกลุ่มออกไปสู่สังคมชุมชนอื่นๆ อีกอย่างกว้างขวาง พร้อมกับได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ประมาณ 124 สหกรณ์ หลังจากนั้นก็ได้มีการแพร่ขยายการจัดตั้งสหกรณ์ขนาดเล็กไปทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2538 สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กต่างๆ ก็ได้มีการรวมตัวกันในรูปของเครือข่าย พร้อมกับได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร โดยใช้ชื่อว่า "ชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน จำกัด" (มานะ นาคำ,2540:68) จากการที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ดำเนินการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรนั้น ปัญหาที่พบ ได้แก่ปัญหาหนี้ค้างชำระซึ่งสหกรณ์ที่กู้ยืมเงินไปไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้จากข้อมูลของกรมส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวกับเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรของโครงการต่าง ๆ พบว่า ในปี 2542 ได้ให้สหกรณ์กู้ยืมเงินจากกองทุน ฯ จำนวน 1,132.425 ล้านบาท ได้รับชำระคืน 1,093.375 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.55 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 39.049 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ3.45 ของต้นเงิน ปี 2543 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจาก

กองทุน ฯ จำนวน 1,499.540 ล้านบาท ได้รับชำระคืน1,433.051 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.57 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 66.489 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ4.43 ของต้นเงิน ปี 2544 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุน ฯ 1,432.540 ล้านบาท ได้รับชำระคืน1,362.619 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.12 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 69.921 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.88 ของต้นเงิน ปี 2545 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุน ฯ จำนวน 106.000 ล้านบาท ได้รับชำระคืน 65.637 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 61.92 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 40.363 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 38.08 ของต้นเงิน และในปี 2546 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุน ฯ จำนวน 895.000 ล้านบาท ซึ่งยังไม่มีการชำระคืนเนื่องจากยังไม่ถึงกำหนดชำระ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว เห็นได้ว่าสหกรณ์ที่กู้ยืมเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร มีอัตราการค้างชำระหนี้สูงขึ้น โดยในปี 2542 มีอัตราการค้างชำระร้อยละ 3.45 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.43 , 4.88 และ 38.08 ในปี 2543 ,2544 และ 2545 (กรมส่งเสริมสหกรณ์,2546)

ตารางที่ 2.1 ผลการกู้เงินและชำระคืนกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรของสหกรณ์การเกษตร ปี 2542 – 2546

ปี	จ่ายเงินกู้ (ล้านบาท)	ได้รับชำระคืน (ล้านบาท)	อัตราการส่งชำระ(%)	ค้างชำระ (ล้านบาท)	*อัตราการค้างชำระ (%)*
2542	1,132.43	1,093.38	96.55	39.05	3.45
2543	1,499.54	1,433.05	95.57	66.49	4.43
2544	1,432.54	1,362.62	95.12	69.92	4.88
2545	106	65.637	61.92	40.36	38.08
2546	895	-	-	895	-

ตารางที่ 2.2 ผลการค้างชำระเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของ สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น

สหกรณ์การเกษตร
1. สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด
2. สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด
3. สหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด
4. สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด
5. สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด
6. สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด
7. สหกรณ์การเกษตรคึมชาด – ดอนดู่ จำกัด
8. สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด
9. สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด
10. สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค – กระบือภูเวียง จำกัด
11. สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด
12. สหกรณ์สมัชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด
13. สหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด
14. สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อย ภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด

2. แนวคิดโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

สำหรับแนวคิดโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 สืบเนื่องจากนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ได้กำหนดให้รัฐได้ดำเนินการแทรกแซงในตลาดปุ๋ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 เพื่อให้มีปริมาณที่มากพอในส่วนแบ่งท้องตลาด รวมทั้งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 และมติเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2543 เห็นชอบให้ดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และ 2543 โดยให้องค์กรเกษตรกรเป็นผู้จัดหาปุ๋ย ซึ่งได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดหาปุ๋ยเคมีผ่านสหกรณ์ไปให้กับสมาชิก เพื่อ

ก่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด ต่อมาคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2544 ก็ได้มีมติให้องค์กรเกษตรกรเป็นผู้จัดหาเงินยืมเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อไปจัดซื้อปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวะภาพ หรือปุ๋ยอื่นๆ ด้วยตนเอง สำหรับสหกรณ์การเกษตรต่างๆ ได้มีการยื่นแสดงความจำนงเพื่อขอรับเงินการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ผ่านกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นจำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกมีเงินทุนในการจัดซื้อปุ๋ยที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตนเองทั้งปริมาณ ประเภท และระยะเวลาการใช้

สำหรับการดำเนินโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ นั้นกรมฯ จะมีแผนความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศประมาณ 789,559.25 ตัน มูลค่า 5,750 ล้านบาท โดยมีกำหนดระยะเวลาการดำเนินโครงการตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม 2544 ถึงมิถุนายน 2546 โดยแหล่งเงินทุนที่กรมส่งเสริมสหกรณ์นำมาใช้ในการดำเนินโครงการฯ เป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ยจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) วงเงิน 640 ล้านบาท เพื่อให้สหกรณ์กู้ยืมสำหรับให้สมาชิกสหกรณ์กู้เงินไปจัดซื้อปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวะภาพ และปุ๋ยอื่นๆ ด้วยตนเอง ทั้งนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์จะขอเงินจ่ายขาดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของส่วนราชการและสหกรณ์ ตามที่จ่ายจริงไม่เกินร้อยละ 1 ของวงเงินดำเนินงาน จำนวน 6.4 ล้านบาท รวมเป็นเงินที่ใช้ดำเนินโครงการทั้งหมด 646.4 ล้านบาท นอกจากนั้นแล้วยังจะมีการขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรอีกส่วนหนึ่งด้วย

ในด้านการดำเนินงานโครงการ สนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีดังนี้

1) สหกรณ์จะต้องรวบรวมความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิกสหกรณ์ และจัดทำแผนความต้องการใช้ปุ๋ยพร้อมรายละเอียดโครงการของตนเอง เสนอกรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาเพื่อขอรับเงินสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะคัดเลือกสหกรณ์เข้าร่วมโครงการฯ และติดตามให้สหกรณ์ที่กู้ยืมเงินไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตลอดจนติดตามหนี้เพื่อชำระคืนกองทุน

2) รัฐจะให้เงินยืมแก่สหกรณ์ผ่านกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเงินทุนในการให้เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์กู้ยืมไปจัดซื้อปุ๋ย โดยสหกรณ์ต้องมีเงินสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินที่ ได้รับจัดสรร

3) กรมส่งเสริมสหกรณ์จะจัดสรรเงินให้กับสหกรณ์ตามสัดส่วนของแผนความ

ต้องการปุ๋ยของสหกรณ์กับเงินที่ได้รับ โดยจะจัดสรรในภาพรวมของแต่ละจังหวัด แล้วโอนเงินไปเบิกจ่ายที่ จังหวัด และให้สหกรณ์จังหวัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาจัดสรรเงินให้กับสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามความเหมาะสม

4) คุณสมบัติของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

(1) เป็นสหกรณ์ที่มีสมาชิกสหกรณ์ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก และมีระเบียบ หรือข้อบังคับในการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก

(2) มีประวัติการใช้เงินอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะการใช้เงินยืมและการชำระคืนเงินที่ยืมจากแหล่งเงินทุนของรัฐ เช่น เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ เป็นต้น

(3) มีการจัดทำบัญชีที่เป็นปัจจุบัน

(4) ถ้าสหกรณ์มีหนี้สินจากเงินตามข้อ (2) และเป็นหนี้ผิดสัญญา ซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่เคลื่อนไหว กรมส่งเสริมสหกรณ์จะไม่พิจารณาจัดสรรให้

(5) เป็นสหกรณ์ที่ปฏิบัติได้ตามเงื่อนไข และหลักการของโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และ ปี 2543

(6) สหกรณ์ที่มีหนี้เงินค่าปุ๋ย ตามโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และ ปี 2543 กรมส่งเสริมสหกรณ์จะไม่พิจารณาให้

5) เงื่อนไขการชำระคืนเงินยืมของสหกรณ์

(1) หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลา 9 เดือน กรมส่งเสริม-สหกรณ์ถือว่าสหกรณ์ชำระเป็นเงินสด และจะไม่คิดดอกเบี้ย

(2) หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลา 12 เดือน กรมส่งเสริม-สหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 9 เดือน ในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี

(3) หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมเกิน 12 เดือน กรมส่งเสริมสหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 12 เดือน ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี

6) ปุ๋ยที่สมาชิกสหกรณ์จัดซื้อสามารถจัดซื้อได้ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวะภาพ และปุ๋ยอื่นๆ สำหรับปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวะภาพ และปุ๋ยอื่นๆ จะต้องมีมาตรฐานตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การดำเนินโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ประกาศ ณ วันที่ 16 สิงหาคม 2544

สำหรับการคืนเงินยืมกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์จะส่งคืนเงินเมื่อสิ้นสุดโครงการฯ ภายในเดือนมิถุนายน 2546 โยกรมส่งเสริมสหกรณ์คาดว่าในการดำเนินโครงการฯ จะมีประโยชน์ต่อสมาชิกและองค์กร ดังนี้

1) เป็นการส่งเสริมให้องค์กรเกษตรกรมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจด้วยตนเอง และพร้อมที่จะพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต

2) ช่วยให้องค์กรเกษตรกรเข้าใจระบบการบริหารงานในเชิงธุรกิจได้

3) เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์มีเงินทุนไปจัดซื้อปุ๋ยตามความต้องการทั้งปริมาณ ประเภท และเวลา (กรมส่งเสริมสหกรณ์,2544)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสินเชื่อ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาก อันเนื่องจากความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ระบบการแลกเปลี่ยนได้เริ่มจากการแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน ต่อมาวิวัฒนาการมาเป็นการใช้เงินกระดาษเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจนกระทั่งได้นำเอาสินเชื่อเข้ามาช่วยในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น และได้มีการพัฒนาระบบธนาคาร ซึ่งเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปล่อยสินเชื่อ และการควบคุมสินเชื่อโดยใช้กลไกของระบบการเงิน และนโยบายทางการเงิน เพื่อควบคุมสถานการณ์ทางการเงินของประเทศได้ ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2431 และธนาคารแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2485 ส่วนสินเชื่อทางด้านการเกษตร รัฐบาลได้นำระบบสหกรณ์มาใช้ก่อน แต่ไม่สามารถช่วยเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง ในปี พ.ศ.2509 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อทำหน้าที่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตร (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร,2539)

สุณี ศักกรนันทน์ (2535) ได้กล่าวถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการพิจารณาให้สินเชื่อ ดังนี้ สินเชื่อเป็นเครื่องมือแลกเปลี่ยนชนิดหนึ่ง ถึงแม้สินเชื่อจะไม่ใช้เงินตรา แต่ก็เป็นที่ยอมรับในระดับสากลว่าใกล้เคียงเงินตรามากที่สุด เมื่อมีการใช้สินเชื่อขึ้นจะมีข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ที่สำคัญอยู่ 4 ประการที่จะพิจารณา

1) เชื่อว่าลูกหนี้จะชำระเงินค่าสินค้าหรือเงินกู้ยืมนั้น

2) เชื่อว่าลูกหนี้มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้

3) เชื่อว่าลูกหนี้คงไม่โกง

4) เชื่อว่าลูกหนี้คงไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นจนเป็นอุปสรรคในการชำระหนี้

จะเห็นได้ว่าการให้สินเชื่อนั้นเกิดจากการเชื่อถือเป็นหลักสำคัญ การให้สินเชื่อในปัจจุบันมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่สถาบันการเงินส่วนใหญ่

ประสบอยู่ คือปัญหาหนี้ค้างชำระ โดยเฉพาะสินเชื่อทางด้านการเกษตร หนี้ค้างชำระเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากเนื่องจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีความเสี่ยงสูง ฉะนั้นในการให้สินเชื่อทางการเกษตรจึงต้องศึกษาปัจจัยหลายประการ ประกอบการพิจารณาสินเชื่อ

ดารณี พุทธวิบูลย์ (2535) ได้อธิบายหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อไว้ว่า ในการพิจารณาให้สินเชื่อนั้นจะต้องมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งแต่ละธุรกิจ หรือแต่ละสถาบันย่อมมี หลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติแตกต่างกันออกไป แต่เป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย การจะให้สินเชื่อแก่สมาชิกรายใดจะต้องพิจารณาสมาชิกรายนั้นว่าควรแก่การให้สินเชื่อหรือไม่ โดยการสืบสวนข้อมูลสินเชื่อและจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหลักเกณฑ์ที่ใช้คือ C's policy เพื่อพิจารณาความมั่นคงหรือความเสี่ยงหากปล่อยสินเชื่อให้แก่บุคคลที่ขอสินเชื่อ หลักเกณฑ์นี้พิจารณาลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก ซึ่งรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ (Character) หมายถึง อุปนิสัยใจคอและพฤติกรรมของผู้ขอ สินเชื่อว่ามีความเต็มใจชำระหนี้ มากน้อยเพียงใด โดยอาจพิจารณาได้เพียง 2 ประเภท คือ

(1) คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่นอุปนิสัยทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว อายุ นิติภาวะ การค้า สังคม ความซื่อสัตย์ ชื่อเสียงส่วนตัว เป็นต้น

(2) คุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ความคิด ความอ่าน ความรับผิดชอบด้านนิติกรรมเป็นต้น

2) ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) หมายถึง สมรรถภาพในการหารายได้เพื่อนำมาชำระหนี้ ถ้าเป็นการขอสินเชื่อส่วนบุคคล ก็จะพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก แต่ถ้าเป็นนิติบุคคลจะพิจารณาจาก งบการเงิน แผนการบริหาร แผนการชำระเงินคืน โครงการและวัตถุประสงค์ในการใช้เงินของผู้ขอสินเชื่อ

3) เงินทุน (Capital) หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์ที่มีเหนือหนี้สิน เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัย ในกรณีที่คุณสมบัติและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ไม่ค่อยดีนัก โดยดูจากอัตราส่วนของกำไร/ทุน และอัตราส่วนของหนี้สิน/ทุน อย่างไรก็ตามมีข้อระวังว่าส่วนของเจ้าของซึ่งรวมทั้งสินทรัพย์ที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนจะมีค่าเท่าไร แยกเป็นสัดส่วนได้หรือไม่ในกรณีที่ต้องการชำระบัญชี

4) หลักประกัน (Collateral) หมายถึง การค้ำประกันการกู้เงินโดยมีหลักทรัพย์ได้แก่ ที่ดิน อาคารโรงเรียน สิทธิการเช่า พันธบัตร ฯลฯ

5) สภาพทางเศรษฐกิจ (Condition) หมายถึง สถานการณ์โดยทั่วไปภายใต้การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งเทคโนโลยี สังคม กฎหมาย การเมือง ภาษี การตลาด และเทคนิคการผลิต ฯลฯ

6) ประเทศที่ติดต่อด้วย (Country) หมายถึง ในกรณีที่มีการค้าระหว่างประเทศควรพิจารณาดูภาวะทางการเมือง ภาษี เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศที่ติดต่อกันด้วย เพราะแนวความคิดและแนวความรับผิดชอบอาจแตกต่างกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับเอกสารและการปฏิบัติทางการค้าและแตกต่างกันด้วย

ซึ่งเรื่องนี้ ดารณี พุทธวิบูลลย์. (2535) ได้อธิบายของการธรรมดาและนิติบุคคล โดยใช้ นโยบาย C's policy เป็นแนวทาง วิธีวิเคราะห์จะพิจารณา ส่วนวิเคราะห์สินเชื่อไว้ว่า ในการวิเคราะห์สินเชื่อจะต้องมีการวิเคราะห์ในรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สินเชื่อ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคล โดยการวิเคราะห์ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ขอสินเชื่อ ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยใช้นโยบาย C's policy เป็นแนวทาง วิธีวิเคราะห์จะพิจารณาส่วนประกอบสำคัญของแต่ละ C's policy และอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ขอสินเชื่อตั้งแต่อดีตปัจจุบันและการคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตด้วย

2) การวิเคราะห์สินเชื่อเชิงปริมาณ จะเน้นหนักการวิเคราะห์งบการเงิน โดยเริ่มตั้งแต่การจัดปรับปรุงรายการเพื่อการวิเคราะห์ เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์

3) การวิเคราะห์งบการเงินเป็นการวิเคราะห์รายการในงบดุล และงบกำไรขาดทุนเพื่อตรวจสอบความสามารถในการชำระหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของผู้ขอสินเชื่อ

4) การวิเคราะห์อัตราส่วนของการเงิน เป็นการนำเอารายการในงบการเงินที่สะท้อนให้เห็นสภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไรมาพิจารณาร่วมกันในรูปของอัตราส่วน

5) วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณของกิจการขนาดเล็ก จะไม่มีงบการเงินอย่างละเอียดให้วิเคราะห์ ดังนั้น ผู้วิเคราะห์จะต้องใช้รายการทางการเงินที่มีอยู่มาตรวจสอบความสามารถในการชำระหนี้ นอกจากนี้ ในเรื่องนี้จะศึกษาถึงการวิเคราะห์ข้อมูลอื่นที่ประกอบงบการเงินด้วย

นอกจากการวิเคราะห์สินเชื่ออย่างเหมาะสมแล้ว สถาบันการเงินจะต้องมีระบบข้อมูลด้านสินเชื่อที่สมบูรณ์และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สำหรับลูกหนี้แต่ละรายเพื่อเก็บบันทึกเรื่องราวของลูกหนี้อย่างเป็นหมวดหมู่ ส่วนการติดตามสินเชื่อนั้น จะต้องมีการติดตามวิเคราะห์ทบทวนลูกหนี้เป็นประจำเพื่อทราบความเป็นไปของลูกหนี้อย่างใกล้ชิด

การเรียกเก็บหนี้เป็นงานที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อจากการอนุมัติสินเชื่อ เมื่อเราได้วิเคราะห์สินเชื่อและอนุมัติให้ผู้ขอกู้ไปแล้ว ทางสถาบันก็จำเป็นจะต้องยอมรับถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการอนุมัติให้สินเชื่อไป เช่น อาจมีการชำระหนี้ล่าช้าหรือเกิดหนี้สูญขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ถ้ามีการบริหารการเก็บหนี้ที่ชาญฉลาดและสม่ำเสมอก็จะช่วยลดต้นทุนการเกิดหนี้สูญลงได้มาก ดังนั้น สถาบันจึงควรจะมีการพิจารณานโยบายการเก็บหนี้ที่มีประสิทธิภาพ

วันเพ็ญ อนิวรรัตนพงศ์ (2530) ได้อธิบายขบวนการเรียกเก็บหนี้จากผู้กู้ที่ชำระหนี้ช้ากว่ากำหนด โดยจะเริ่มจากการเตือนความจำซึ่งเป็นวิธีที่นิ่มนวลที่สุด ไปจนถึงการกระทำที่อยู่ในขั้นรุนแรงโดยกฎหมายเข้าช่วย ดังนี้

1) การเตือนความจำ ขั้นตอนแรกของขบวนการเรียกเก็บหนี้คือการเตือนความจำแก่ลูกหนี้ว่าถึงกำหนดชำระแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน การเตือนความจำนี้ในครั้งแรกควรทำอย่างสุภาพ โดยการส่งสำเนางบบัญชีของลูกหนี้ (Duplicate Statement of Account) ไปให้เพื่อให้ทราบถึงจำนวนหนี้ที่ยังไม่ได้ชำระ นอกจากการส่งสำเนางบบัญชีของลูกหนี้แล้ว อาจส่งจดหมายเพื่อเตือนให้ ลูกหนี้ทราบถึงยอดที่ยังค้างชำระอยู่ด้วย

2) การติดตามทวงหนี้ ถ้าการเตือนความจำไม่ได้ผล ขั้นต่อไปคือ การติดตามทวงหนี้โดยการเขียนจดหมายหลาย ๆ ฉบับ ฉบับแรกต้องสุภาพ และฉบับต่อไปค่อยๆ ทวีความเข้มงวดขึ้น นอกจากการทวงหนี้โดยการส่งจดหมายแล้ว วิธีที่ได้ผลคือ การติดตามทวงหนี้ทางโทรศัพท์ เพราะทำให้ทราบเหตุผลที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และได้รู้ถึงคำมั่นสัญญาของลูกหนี้ว่าเมื่อไรจะนำเงินมาชำระให้

ถ้าการทวงหนี้โดยวิธีส่งจดหมายและทางโทรศัพท์ไม่ได้ผล ขั้นต่อไปก็คือ การส่งพนักงานเก็บหนี้ไปพบลูกหนี้โดยตรง

3) การปฏิบัติการขั้นรุนแรง ถ้าการเตือนความจำและการติดตามทวงหนี้ใช้ไม่ได้ผลสถาบันอาจมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการรุนแรงซึ่งเป็นการตัดสัมพันธ์ทางธุรกิจกับสมาชิก เพราะถ้าสถาบันปล่อยให้ลูกหนี้ค้างชำระนานการเก็บหนี้ก็จะยิ่งยากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการขั้นเด็ดขาด โดยอาจจ้างตัวแทนหรือทนายความให้จัดการกับลูกหนี้ตามกฎหมายต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารสินเชื่อของ ธ.ก.ส. โดยเฉพาะสัญญาเงินกู้ระยะสั้นใช้รับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกันเป็นหลักประกัน ถ้า ธ.ก.ส. สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาได้ เชื่อว่าจะสามารถบริหารสินเชื่อได้บรรลุเป้าหมาย

4. แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตรและการแก้ปัญหา

การให้สินเชื่อแก่เกษตรกรนั้นโดยปกติทั่วไป ก็มีปัญหาอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้วนับตั้งแต่ ตัวเกษตรกรผู้ได้รับสินเชื่อ บางรายไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ บางรายไม่มีถิ่นที่อยู่แน่นอน ใช้เงินในทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต เป็นต้น และถ้าพิจารณาในแง่ของการประกอบอาชีพแล้ว ก็ยิ่งไม่มีความแน่นอน และผลที่ได้รับแต่ละปีขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ และภัยธรรมชาติ นอกจากนี้ถ้าปีใดผลผลิตได้มากเกินคาดก็กลับมีปัญหาในด้านราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกพ่อค้ากดราคารับซื้อ (พิชิต ธานี,2527) ซึ่งปัญหาดังกล่าวคล้ายคลึงกับ จำลอง โต๊ะทอง. (2524) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อการเกษตรที่ประเทศที่กำลังพัฒนาประสบอยู่ได้แก่ปัญหาการชำระคืนเงินกู้ทั้งที่เนื่องจากความจริงที่ว่ากิจการเกษตรต้องอาศัยธรรมชาติอยู่มาก และยิ่งสำหรับประเทศที่ไม่มีระบบชลประทานด้วยแล้ว โอกาสที่จะประสบความเสียหายยิ่งมีสูง และสำหรับประเทศที่มีเกษตรกรชั้นเล็ก กล่าวคือ เกษตรกรมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สู้ดี และมีขีดความสามารถในการทำกินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การเสี่ยงภัยของผู้ให้กู้ย่อมมีสูงขึ้นไปอีก ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นปัญหาที่ยังปรากฏอยู่ให้เห็นจนปัจจุบันนี้ ทำให้สถาบันที่จ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกร เช่น ธ.ก.ส. นั้น มักประสบปัญหาด้านหนี้สูญหรือหนี้ค้างชำระซึ่งก็เป็นปัญหาและภาระหนักแก่ ธ.ก.ส. รวมถึงผลการดำเนินงานโดยรวมคือกำไร ขาดทุน อีกทั้ง ธ.ก.ส. เองต้องจ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกร โดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์อยู่แล้ว เนื่องจาก ธ.ก.ส. มีข้อจำกัดที่ เข้มงวดกว่าธนาคารพาณิชย์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ย เพราะอัตราดอกเบี้ยที่ ธ.ก.ส. คิดกับเกษตรกรนั้นถือว่าเป็นตัวแปลทางการเมืองตัวหนึ่ง ธ.ก.ส. จึงไม่มีเสรีภาพที่จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้ตามใจชอบ อัมมาร์ สยามวาลา (2532)

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. (2526) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรว่ามีปัญหาหลายประการด้วยกันทั้งด้านตัวเกษตรกรและสถาบันที่ให้สินเชื่อ ปัญหาต่างๆเหล่านี้พอจะจำแนกออกเป็นข้อๆได้ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งสินเชื่อแต่เดิมปัญหาเกี่ยวกับแหล่งสินเชื่อของเกษตรกรนับว่าเป็นปัญหาใหญ่มาก มีเกษตรกรเป็นจำนวนน้อยที่ได้รับสินเชื่อโดยผ่านกลุ่มสหกรณ์ที่เป็นแหล่งสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยถูก โดยมากแล้วเกษตรกรจะได้รับจากพวกพ่อค้าหรือเจ้าของที่ดินเป็นส่วนใหญ่แต่ในปัจจุบันรัฐได้มองเห็นความสำคัญทางด้านนี้มาก โดยได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้น และได้ขยายงานออกไปตามต่างจังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการให้สินเชื่อแก่ เกษตรกรมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ก็ได้ขยายงานด้าน

นี้อย่างมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามความต้องการของเกษตรกรก็ยังมีมากกว่าที่สถาบันต่างๆ ที่อำนวยให้อยู่ขณะนี้

2) จำนวนเงินที่เกษตรกรได้รับ ไม่เพียงพอกับการที่จะนำเอาไปผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การให้สินเชื่อของธนาคารหรือสถาบันสินเชื่อของรัฐบาลตามที่กล่าวมาแล้วว่าจำเป็นต้องมีหลักทรัพย์มาค้ำประกัน ในการนี้จะมีการประเมินหลักทรัพย์และจะให้สินเชื่อไม่เต็มตามหลักทรัพย์ที่ประเมินไว้ เช่น สหกรณ์จะให้เงินกู้ไม่เกินร้อยละ 60 ของหลักทรัพย์ และจะต้องไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่ง ปัญหานี้เองเป็นผลทำให้การให้สินเชื่อของเกษตรกรขาดประสิทธิภาพไปด้วย

3) วิธีการซับซ้อนและล่าช้า การขอเงินกู้จากสถาบันสินเชื่อไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือของเอกชนก็ตาม มักจะมีวิธีการยุ่งยากซับซ้อน เช่น ต้องมีผู้ค้ำประกันเงินกู้ ต้องมีหลักทรัพย์หรือต้องจัดตั้งเป็นกลุ่มแล้วกู้เพื่อเป็นการรับผิดชอบร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อเทียบกับการกู้ยืมจากพ่อค้าหรือนายทุนจากท้องถิ่นแล้ว พวกเหล่านี้จะให้ความสะดวกมากกว่าเพราะต้องการเมื่อใดมักจะได้รวดเร็วทันกับความต้องการ

4) เกษตรกรใช้เงินกู้ในทางที่ผิด ทำให้ไม่สามารถใช้เงินคืนตามกำหนดได้ การให้เงินกู้ของเกษตรกรบางรายนำเอามาใช้ในทางที่ไม่เกิดผลประโยชน์งอกเงย เช่น กู้มาใช้บริโภค นำมาใช้ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นภาระในการที่จะผ่อนชำระภายหลังโดยที่จะต้องส่งทั้งต้นและดอกเบี้ย เมื่อเป็นเช่นนี้การให้สินเชื่อต้องมีการควบคุม เพื่อจะนำเอาไปใช้ให้เกิดผลประโยชน์งอกเงยอย่างจริงจัง นอกจากนั้นเกษตรกรควรจะมีแผนการให้และชำระเงินกู้อย่างแน่นอน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่ตัวเกษตรกรเองด้วย

5) ปัญหาเรื่องเกษตรกรขาดหลักประกัน ปัญหานี้เกิดแก่เกษตรกรที่เป็นผู้เช่าและเกษตรกรที่มีที่ดินไม่มีโฉนดที่ดิน โดยมากมีใบ ภ.บ.ท. 5 หรือใบ น.ส.3 ซึ่งใบสำคัญนี้ บางครั้งก็ไม่ สามารถนำเอามาเป็นใบค้ำประกันเงินกู้ได้ ซึ่งปัญหานี้จึงเป็นปัญหาใหญ่อย่างหนึ่งในการขอเงินกู้ของเกษตรกร ดังนั้นสถาบันสินเชื่อของรัฐบาลควรจะต้องเปลี่ยนแปลงระเบียบของการกู้เงินบางประการเพื่อให้เหมาะสมต่อไป

5. แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน

การแก้ปัญหาหนี้สินการเกษตรจะต้องใช้มาตรการที่สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดที่ถูกต้องโดยอาศัยความเข้าใจในปัญหา ซึ่งชี้ให้เห็นด้วยข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ถูกต้องเช่นกัน ข้อมูลที่ได้นำมาอภิปรายในที่นี้คงพอที่จะให้ความเข้าใจได้ดีขึ้นว่า ภาระและภาวะหนี้สิน

ของเกษตรกรนั้นเป็นอย่างไร ใครแบกภาระหนี้สิน ใครคือผู้ให้กู้ และความสามารถในการชำระหนี้เท่าที่ผ่านมานั้นเป็นอย่างไร

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่มีอยู่ไม่ได้บอกถึงสภาวะเป็นอยู่ในปัจจุบัน (คือ ปีการเพาะปลูก 2542/2543) ซึ่งเป็นปีที่สินค้าการเกษตรตกต่ำ ซึ่งรายได้ของเกษตรกรก็คงจะลดลง นับตั้งแต่ประเทศประสบภาวะวิกฤติมา ภาคเกษตรถูกกระทบมากที่สุดในปัจจุบัน แม้ว่ารายได้การเกษตรจะเริ่มลดลงแล้วจากข้อมูล 2541/2542 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมบางประเภท และภาคเศรษฐกิจอื่นๆ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวอาจจะกำลังหลุดพ้นจากภาวะความตกต่ำได้

การขาดข้อมูลและการวิเคราะห์ในด้านการผลิต รายได้ หนี้สินการเกษตรของปีปัจจุบันจึงทำให้เราขาดความเข้าใจในปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น หากเราพิจารณาจากข้อมูลปี 2541/2542 ว่าขนาดหนี้สินและภาระหนี้สินเป็นอย่างไรแล้ว ปัญหาในปีปัจจุบันน่าจะรุนแรงกว่าเดิมในด้านรายได้ที่น่าจะลดลงมาก และความสามารถในการใช้คืนหนี้สินของเกษตรกรส่วนใหญ่ก็จะลดลงด้วย

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าเจ้าหน้าที่สำคัญของของเกษตรกร คือ ธ.ก.ส. ข้อมูลจาก ธ.ก.ส. สามารถชี้วัดความเป็นหนี้ของเกษตรกรได้ ซึ่งปรากฏว่าเมื่อสิ้นเดือนมีนาคม 2543 นั้น ธ.ก.ส. มียอดหนี้ทั้งหมดประมาณ 2.28 แสนล้านบาท จากสมาชิกของธนาคารทั้งหมด 3 ล้านครัวเรือน แบ่งเป็นหนี้รายบุคคลจำนวน 2.12 แสนล้านบาท สมาชิกสหกรณ์การเกษตร 1.54 หมื่นล้านบาท และกลุ่มเกษตรกร 184 ล้านบาท และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (เอ็นพีแอล) ประมาณร้อยละ 15 เป็นวงเงิน 3.69 หมื่นล้านบาท

ปริมาณหนี้สินทั้งหมด การเกษตรจึงนับว่ามีหนี้สินสูงมาก เมื่อเทียบกับข้อมูลจากการสำรวจครัวเรือนเกษตรกรเมื่อ พ.ศ.2541/2542 ในสภาพปกติคือ สมาชิกของธนาคารไม่สามารถชำระคืนได้ เพราะรายได้ต่ำ หลักการธนาคารโดยทั่วไปก็คงชัดเจนว่า ควรจะดำเนินการอย่างไร เช่นการผลัดผ่อน หรือการพักชำระหนี้ในบางรายที่ไร้ความสามารถที่จะชำระ (ซึ่งอาจจะพักชำระเฉพาะเงินต้นหรือพักชำระทั้งหมดก็ได้) ในขณะที่หนี้สินของลูกหนี้บางคนอาจจะเป็นปัญหามานานและอาจพิจารณาว่าไม่คุ้มที่ธนาคารจะตามทวงหนี้ต่อไป การตัดเป็นหนี้สูญก็น่าจะเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง กรณีนี้คงจะเป็นกรณีพิเศษ และคงจะมีจำนวนน้อยเพราะหากมีมาก ก็คงจะมีผลกระทบต่อฐานะของธนาคารและต่อการดำเนินงานต่อไปไม่ได้

ดังนั้น วิธีการแก้ไขปัญหาจึงควรใช้แนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายสินเชื่อเท่าที่ผ่านมา คือ ใช้กลไกที่มีอยู่ของ ธ.ก.ส. และระบบสหกรณ์เป็นหลัก โดยพิจารณาเป็นกรณีๆไป สำหรับมาตรการที่กล่าวถึงกันมากในปัจจุบันสองมาตรการนั้น มีข้อที่น่าอภิปรายได้ดังนี้

1) มาตรการการพักชำระหนี้ ถ้าไม่ใช้กรณีผิดปกติจริงๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ

เช่น กรณีความตกต่ำทางเศรษฐกิจ หรือภายหลังสงครามมาตรการระดับชาติที่จะพักชำระหนี้นั้น ไม่ควรจะทำ เพราะความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในหลายๆด้าน โดยเฉพาะด้านวินัยทางการเงิน อาจจะเป็นนโยบายของประเทศด้วยเหตุผลดังกล่าวว่าจะต้องทำอย่างรอบคอบ โดยจะต้องระบุเป็นเงื่อนไขที่ชัดเจนว่า ลูกค้าหรือเกษตรกรกลุ่มไหนที่จะได้รับการพิจารณาพักชำระหนี้ กฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ต้องกำหนดขึ้นอย่างระมัดระวัง และโปร่งใส เมื่อดำเนินการแล้วรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบที่จะชดเชยส่วนที่เป็นดอกเบี้ยทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากหนี้ที่มีการพักชำระหนี้รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการบริหารงานเพื่อไม่ให้ ธ.ก.ส. (หรือสถาบันทางการเงินหรือเจ้าหนี้อื่นๆ ประสบปัญหาในการดำเนินการธุรกิจอันอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของระบบเศรษฐกิจการเกษตรและการเงินด้วยในมาตรการนี้ หนี้อาจจะต้องเข้าไปจัดการและอาจจะทำความยุ่งยากต่อรัฐบาล คือ หนี้จากแหล่งนอกระบบ เพราะการโอนหนี้เข้าระบบก็จะยุ่งยากด้วยสัดส่วนของหนี้จากแหล่งนี้อาจจะไม่ยุ่งยากนัก และอาจดำเนินการได้อย่างไรก็ตาม นอกจากอัตราดอกเบี้ยจะสูงมาก การเจรจากับเจ้าหนี้จึงจำเป็นเพื่อให้เจ้าหนี้ผ่อนผันหรือลดดอกเบี้ยด้วย (ในกรณีญี่ปุ่นสมัยระหว่างเศรษฐกิจตกต่ำนั้นรัฐบาลขอให้เจ้าหนี้มีส่วนรับผิดชอบลดจำนวนหนี้และดอกเบี้ยด้วย)

2) มาตรการการยกเลิกหนี้การเกษตร หากเป็นนโยบายและทำระดับประเทศและครอบคลุมอย่างกว้างขวางจะเป็นอันตรายต่อระบบการเงินของประเทศรวมถึงภาคเกษตรเป็นอย่างยิ่งจึงควรจะหลีกเลี่ยงนอกจากภาวะผิดปกติดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งสำหรับประเทศไทยยังไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะต้องทำการยกเลิกหนี้ อาจจะทำได้ก็เฉพาะกรณีบางกรณีที่ไม่มีผลกระทบต่อโครงสร้างหนี้มวลรวมซึ่งก็เป็นวิธีที่ได้มี การปฏิบัติมาแล้ว ในประเทศไทย คือ มีการยกเลิกหนี้ที่เกิดขึ้นจากโครงการที่รัฐบาลริเริ่มกับเกษตรกรบางท้องที่ หรือบางกลุ่มโดยที่โครงการนั้นๆ ล้มเหลวจนเกิดเป็นภาระแก่เกษตรกรที่ถูกชักจูงมาให้ร่วมโครงการ การสะสางและยกเลิกหนี้เหล่านี้ควรจะทำ เพราะหลายๆ โครงการนั้นได้ผ่านมาหลายสิบปี จึงไม่มีประโยชน์อะไรที่จะต้องรักษาสภาพหนี้สินนั้นไว้

ในเรื่องนี้ประสบการณ์ของญี่ปุ่นอาจจะให้บทเรียนที่เป็นประโยชน์ ญี่ปุ่นมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกรโดยมาตรการต่างๆ รวมทั้งยกเลิกหนี้ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ (ประมาณ ค.ศ. 1932) ซึ่งน่าสนใจเป็นการดำเนินการที่อาศัยกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดและมีเหตุมีผล ภาวะความตกต่ำทางเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น ทำให้รายได้ครัวเรือนเกษตรกรญี่ปุ่นต่ำกว่าหนี้สินต่อครัวเรือน นอกจากนั้น ภาวะที่เกิดขึ้นยังไม่มีแนวโน้มที่จะดีขึ้นด้วย ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาหนี้สินของญี่ปุ่นเป็นไปอย่างยุ่งยาก เพราะฐานะทางการเงินของประเทศก็อยู่ในฐานะลำบาก และการจัดระบบบริหารหนี้สินเกษตรก็ต้องทำอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิด

ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ทั้งปวง ทั้งนี้โดยให้องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะองค์กรเกษตรกรมีส่วนร่วมด้วย

แนวทางการแก้ปัญหาที่ควรจะเป็นน่าจะอยู่ที่การมอบภาระให้ ธ.ก.ส. ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพโดยรัฐบาลจะเข้าไปช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ หรือเงินทุนที่จะช่วยแก้ปัญหาเอ็นพีเอล ของหนี้สินการเกษตรรวมทั้งความช่วยเหลือด้านการจัดการหนี้สินในภาวะที่เป็นปัญหานี้ ในขณะเดียวกันการฟื้นฟูการเกษตรและการสร้างโครงการเพื่อเพื่อรายได้ และการจ้างงานในชนบทก็อาจจะแก้ปัญหาหนี้สินทั้งระยะสั้นและระยะยาวได้ด้วย

ปัญหาหนี้สินการเกษตรเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ซึ่งอีกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะทำความเข้าใจโดยอาศัยทั้งแนวคิด และข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ข้อมูลที่นำมาพิจารณาในที่นี้ชี้ว่าความเข้าใจที่ไขว้เขวจากข้อเท็จจริงยังมีอยู่มาก ในขณะเดียวกัน ข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับประเด็นที่ยังไม่เพียงพอสำหรับการกำหนดนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินการเกษตรของชาติ

ยิ่งไปกว่านั้น ยังจำเป็นที่จะเข้าใจด้วยว่าการแก้ไขปัญหาหนี้สินการเกษตรนั้น จะพิจารณาแต่ ประเด็นด้านหนี้สินที่เป็นอยู่คงจะไม่เพียงพอสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กันไป ก็คือ การฟื้นฟูภาคเกษตรเพื่อที่จะสร้างโครงสร้างภาคเกษตรให้แข็งแกร่งกว่าที่เคยเป็นมา แนวคิดและนโยบายเท่าที่มีอยู่ด้านการเกษตรนั้น โดยทั่วไปอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องอยู่แล้ว เหลือเพียงภาคปฏิบัติที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลมาให้ได้

ในด้านการเงินและสินเชื่อเกษตรนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนให้ตลาดเงินชนบท ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐยกเว้นในกรณีจำเป็นบางกรณี ซึ่งกลไกตลาดไม่สามารถทำหน้าที่นั้นได้ อนึ่งปัญหาด้านสินเชื่อเกี่ยวโยงกับปัญหาทุกด้านในการเกษตร รวมทั้งในระบบอื่นๆ ของประเทศด้วย การกำหนดนโยบายควรควรจะคำนึงถึงผลกระทบ และความเชื่อมโยงของนโยบายต่างๆ ด้วย

ประการสุดท้าย ปัญหาหลักซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาเกษตรและการพัฒนาประเทศนั้นยังคงอยู่ที่โครงสร้างการเกษตร (Agrarian Structure) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระจายการถือครองที่ดิน อันรวมถึงการปรับปรุงสิทธิในที่ดินการเกษตร รวมทั้งระบบภาษี หรือการคลังที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและการกระจายโอกาสให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรที่ยากจน และไร้โอกาสที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ปัญหานี้มีมานาน และเป็นปัญหาที่ค้างคาที่ไม่มีรัฐบาลใดแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งหากไม่แก้ไขให้ทันการ ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรก็ยังจะคงมีอยู่ต่อไป และการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนก็เกิดขึ้นไม่ได้

พิชิต ธานี.(2527) ได้สรุปปัญหาสินเชื่อการเกษตรและการแก้ไขปัญหาดังนี้

1) ปัญหาสินเชื่อ มีอยู่ 4 ประการ คือ

(1) เมื่อสินเชื่อการเกษตรขยายตัวออกไปทำให้เกิดปัญหาการชำระคืนมากตามไปด้วย

(2) ปัญหาต้นทุนการกู้ยืมด้านนี้สูง

(3) ปัญหาหาการใช้เงินกู้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือในหนึ่งเกษตรกรนำเอาเงินไปใช้จ่ายในทางที่มิได้เป็นการเพิ่มผลผลิตโดยตรง

(4) ปัญหาการกระจายสินเชื่อซึ่งจะตกไปอยู่ในเกษตรกรที่มีฐานะดี

2) การแก้ไขปัญหา

(1) การแก้ไขปัญหาหนี้ค้างให้ได้ผล ต้องเริ่มจากค้นหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไขเหตุ และปัญหานั้น ผู้มีปัญหาเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาจะต้องไม่มุ่งมั่นแก่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การติดตามหนี้ที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ควรเน้นวัตถุประสงค์หลักที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 3 ประการ ได้แก่

1) ให้มีหนี้ค้างชำระใหม่จำนวนน้อยที่สุด

2) ให้หนี้รายใหม่มีลักษณะที่ง่ายแก่การติดตามมากที่สุด

3) ให้หนี้รายใหม่มีความมั่นคงที่สุด(มีหลักประกันดี ผู้กู้ไม่มีเหตุผิดปกติ เช่นตายหรือย้ายถิ่นที่อยู่ เป็นต้น)

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ข้อดังกล่าว ต้องมีมาตรการต่างๆ เช่น ให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตร ให้เงินกู้เหมาะสมกับแผนการผลิตและความจำเป็นในครัวเรือนเพื่อป้องกันสมาชิกมีหนี้สินหลายทาง ให้เงินกู้ทันกับความต้องการ จ่ายเงินกู้เป็นวัสดุอุปกรณ์และการชำระคืนเงินกู้จะต้องบริการให้กับเกษตรกรด้วยความรวดเร็ว เป็นต้น

(2) การแก้ไขปัญหาซึ่งมีการดำเนินงานในแนวเดียวกันอย่างแพร่หลายก็คือ การให้กู้เป็นกลุ่ม แต่สถาบันการเงินในประเทศไทย โดยเฉพาะในธนาคารพาณิชย์ยังมีทัศนคติในวิธีการนี้ในทางตรงกันข้ามคือ กลับเห็นว่า ในทางปฏิบัติมีความยุ่งยากหลายประการ ดังนั้นสินเชื่อการเกษตรจึงไม่ถึงมือเกษตรกรรายเล็ก

(3) ปัญหาการใช้เงินกู้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ แก้ไขได้โดยการให้สินเชื่อที่มีการกำกับ (Supervised Credit) ซึ่งจำเป็นต้องใช้พนักงานสินเชื่อการเกษตรในท้องถิ่นที่ความรู้ความชำนาญและประสบการณ์เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวพันการให้สินเชื่ออย่างใกล้ชิด

(4) ปัญหาการใช้สินเชื่อของสถาบันการเงิน มักตกอยู่ในมือของเกษตรกรที่มีฐานะดีนั้น เป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะแตกต่างจากปัญหาข้ออื่น กล่าวคือ นอกจากปัญหาของขอบเขตของปัญหาจะกว้างขวางมากปัญหายังผูกพันกับวิธีปฏิบัติและนโยบายของสถาบันทางการเงินผู้ให้กู้ด้วย มี สถาบันการเงินเป็นจำนวนมากได้ใช้ความพยายามเข้าไปให้

สินเชื่อเกษตรกรรายเล็กๆ ที่ค่อนข้างยากจนด้วยการไม่ เรียกหลักทรัพย์ค้ำประกัน แต่ในทางปฏิบัติก็ได้มีเกษตรกรบางกลุ่มทำลายความหวังดีจนสถาบันทางการเงินหลายแห่งไม่กล้าที่จะให้สินเชื่อโดยวิธีดังกล่าวอีกต่อไป อันมีผลสะท้อนให้ตลาดทางการเงินในระบบขยายตัวออกไปในชนบทได้ภายในขอบเขตที่จำกัด

นอกจากนี้ จำลอง โต๊ะทอง. (2524) กล่าวว่าการที่จะไม่มีปัญหาเรื่องการชำระหนี้คืนเลือกที่จะให้สินเชื่อแก่เกษตรกรฐานะชั้นไหน คำตอบก็คือว่า

1) เรื่องฐานะของผู้กู้ไม่ใช่เรื่องที่สำคัญที่สุด เรื่องที่สำคัญที่สุดอยู่ที่ความสามารถของผู้กู้ที่จะใช้เงินนั้นให้ได้ผลงอกเงยทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจพิจารณาได้จากผลผลิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใหม่หลังจากที่ได้กู้ไปแล้ว

2) ความสามารถที่จะชำระหนี้คืนจากเงินที่ได้จากอาชีพเกษตรกรรม

3) หากมีทางเลือก ควรให้ความสำคัญลำดับแรกแก่เกษตรกรผู้ซึ่งผ่านการพิจารณา 2 ข้อข้างต้น แต่มีฐานะยากจน ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความเลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และสังคมให้น้อยกว่าที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันและยังได้กล่าวอีกว่าการให้สินเชื่อการเกษตรที่ให้ผลสมบูรณ์จะต้อง

(1) ก่อให้เกิดการเพิ่มหรือการขยายการผลิต

(2) ผลประโยชน์นั้นแก่เกษตรกรที่ยากจนกว่า หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) ผลที่เกิดขึ้นจากการนำสินเชื่อไปลงทุนนั้น ต้องมากกว่าต้นทุนค่าดอกเบี้ยที่เกษตรกรต้องเสียให้แก่ ธ.ก.ส.

ฉะนั้นหากพิจารณาแนวคิดที่ได้กล่าวมานี้ให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าการที่จะปล่อยสินเชื่อให้ถูกต้อง และเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจไม่ใช่เรื่องง่าย ส่วนการที่จะหลับหูหลับตาปล่อยเพื่อทำสถิตินั้นเป็นคนละเรื่อง และเป็นที่น่าเสียใจที่ผู้บริหารประเทศส่วนมาก ไม่สามารถเข้าใจความละเอียดและความลึกซึ้งของการให้สินเชื่อเกษตรได้ ซึ่งได้สร้างปัญหานโยบายให้แก่ ธ.ก.ส. มาแล้วมิใช่น้อย ดังนั้นจึงจำเป็นผู้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรจะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ในตัวสถาบันการเงินที่เข้ามามีบทบาทในด้านนี้ เกษตรกรผู้รับสินเชื่อจะต้องไม่เข้าใจว่าสินเชื่อเป็นเงินที่ไม่จำเป็นต้องชำระคืนก็ได้ ข้าราชการต้องไม่แนะนำผิดๆ ว่าสินเชื่อการเกษตรเป็นสิ่งซึ่งสมาชิกสถาบันเกษตรกรมีสิทธิจะได้รับเสมอไป และนักการเมืองต้องไม่เขาใจผิดๆ ว่า สินเชื่อคือการรักษาโรคที่จะบำบัดความเดือดร้อนใดๆ ก็ได้ของเกษตรกร และหากการเข้าใจบทบาทของสถาบันสินเชื่อของเกษตรกรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบันแล้วก็จะเป็นการง่ายขึ้นที่สถาบันเหล่านี้จะปรับตัวให้เหมาะสมกับความเป็นจริงและเมื่อนั้นทั้งตัวเกษตรกรและรัฐบาลก็จะเริ่มได้รับประโยชน์อันแท้จริงจากการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร

ในขณะที่การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ ในการพัฒนาภาคเกษตรและชนบทที่ให้เกษตรกรโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นการแจกให้เปล่า ซึ่งบางส่วนจำเป็นสำหรับการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าชดเชยความเสียหายหรือการฝึกอบรมพัฒนา แต่ในส่วนที่เป็นการแจกปัจจัยต่างๆ ที่เป็นเครื่องมือที่ เพิ่มรายได้นั้นอาจทำลายความคิดในการดิ้นรนช่วยเหลือตนเองเกิดการบิดเบือนตลาด เพราะเกษตรกรจะผลิตขายได้ในรายในราคาต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นการสกัดกั้นการผลิตรายอื่นที่ต้องการลงทุนเอง จึงสร้างความไม่เป็นธรรม เป็นอุปสรรคของการพัฒนา นอกจากนี้ยังทำให้เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณอีกด้วย

6. นโยบายสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์.(2526) ในระยะแรกๆ ของนโยบายสินเชื่อของไทยนั้นก็คล้ายคลึงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศต่างๆ ในเอเชีย และในประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วโลก นั่นคือความมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การจัดหาสินค้าราคาถูกให้แก่ภาคเกษตร โดยเชื่อว่าสินเชื่อจะกระตุ้นและทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยีใหม่การเกษตร ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตและอาหารแก่ประชากรของประเทศ และของโลกที่ เพิ่มขึ้น นโยบายสินเชื่อในระยะแรก ๆ ของโลกนั้น จึงเน้นในจุดนี้โดยมีวิวัฒนาการมาตลอด เช่น การพัฒนา การเกษตรโดยเน้นโครงการเกษตรเฉพาะ ซึ่งมีศักยภาพที่ จะพัฒนาได้ หรือเน้นแผนหรือโครงการที่เน้นการพัฒนาพื้นที่เฉพาะหรือการจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรขนาดเล็ก ซึ่งมักจะถูกละเลยโครงการทั้งหลายเหล่านี้

บางโครงการก็ถือเป็นการอาศัยเกษตรกรเป็นกลุ่มทดลองแนวคิด หรือเทคโนโลยีใหม่ซึ่งนำจะเพิ่มผลผลิตภาคการเกษตร ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรด้วย แต่โครงการต่างๆ เหล่านี้ หลายโครงการประสบปัญหาและล้มเหลวตัวอย่างมีอยู่มากมายในกรณีประเทศไทย ในช่วงเวลาสองสามทศวรรษของการเป็นนโยบายสินเชื่อเกษตรโดยมุ่งจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรนั้น องค์กรระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะ FAO) และองค์กรต่างประเทศต่างๆ ให้ความสนใจและช่วยเหลือทั้งในด้านวิชาการ และด้วยอื่นๆ ด้วย

ประมาณสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรเปลี่ยนไปจากนโยบายสินเชื่อเกษตรเป็นนโยบายตลาดการเงินชนบท (Rural Financial Market) หรือจากสินเชื่อ (Credit) เป็นธนกิจ (Finance) แนวคิดธนกิจนั้นกว้างกว่าสินเชื่อ เพราะสนใจการส่งเสริมการออมการให้บริการต่างๆ ของตลาดการเงิน กลไกตลาดจึงมีบทบาทมากขึ้นในการจัดสรรเงินทุนและสินเชื่อประสิทธิภาพของตลาดชนบทจึงได้รับความสนใจมากขึ้น

ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศขยายตัว และเงินทุนมีอยู่จำนวนมากขึ้น อุปทานสินเชื่อจึงขยายตัว ธ.ก.ส. สามารถจัดหาเงินทุนมาให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรได้มากจึงเป็นสถาบันการเงินของชนบทที่สำคัญที่สุดของประเทศซึ่งต่างกับธนาคารพาณิชย์จะเน้นที่เกษตรอุตสาหกรรมจึงมีส่วนให้อุตสาหกรรมเกษตรของประเทศขยายตัวเป็นอย่างมาก จนประเทศไทยได้กลายเป็นผู้นำสินค้าเกษตรแปรรูปหลายชนิดตราบจนปัจจุบันนี้

สิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งมีนัยนโยบายมาตลอด ก็คือ การจัดหาสินเชื่อเพื่อกิจการนอกฟาร์มของครัวเรือนเกษตรและเกษตรขนาดเล็กและรายได้ต่ำสำหรับในกรณีแรกนั้น ความจำเป็นเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แต่เท่าที่ผ่านมา ธ.ก.ส.ไม่สามารถจัดหาให้ได้อย่างเป็นทางการ เพราะติดขัดด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตามเป็นที่เชื่อกันว่า เงินกู้ของ ธ.ก.ส.ส่วนหนึ่งได้ถูกใช้ไปในกิจการที่ไม่ใช่ด้านการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร และบริการด้านนี้ก็คงจะขยายได้เป็นอย่างมากในอนาคต ส่วนการดูแลเกษตรกรขนาดเล็กนั้น ธ.ก.ส. ได้ใช้วิธีการหลายอย่าง (เช่น สินเชื่อรายกลุ่ม) ซึ่งปรากฏว่าเกษตรขนาดเล็กจำนวนมากมีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อของ ธ.ก.ส.

แม้ว่านโยบายสินเชื่อการเกษตรจะมีวิวัฒนาการมานาน และตลาดสินเชื่อชนบทได้รับการพัฒนามาในระดับหนึ่ง ธ.ก.ส. ยังเป็นสถาบันเดียวที่สำคัญยิ่ง ในขณะที่สถาบันสหกรณ์ยังอยู่ในสภาพที่ อ่อนแอและต้องอยู่ในความดูแลของภาครัฐมาตลอด ธ.ก.ส.ประสบความสำเร็จในการขยายและกระจายสินเชื่อแก่เกษตรกรค่อนข้างทั่วถึงทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม สินเชื่อการเกษตรไม่ว่าจะเป็นจาก ธ.ก.ส. และธนาคารพาณิชย์ยังคงยึดเอาที่ดินเป็นหลักประกันเงินกู้เป็นสำคัญ

ดังนั้น เกษตรกรที่มีที่ดินขนาดใหญ่และมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ถูกต้องจึงมีโอกาสได้รับสินเชื่อมากกว่าเกษตรกรขนาดเล็ก หรือผู้ที่ขาดเอกสารสิทธิ์ที่ดิน เช่นในกรณีเกษตรกรที่ทำกินในที่ดินป่าไม้ ซึ่งกล่าวว่ามี 10 ล้านคน บริการสินเชื่อที่มีแก่เกษตรกร กลุ่มซึ่งน่าจะยากจนนี้ จึงมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นไปได้ว่าเกษตรกรที่ยากจน และไร้กรรมสิทธิ์ที่ดินจะต้องพึ่งพาตลาดสินเชื่อนอกระบบ

การจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรกลุ่มนี้ จึงยังเป็นประเด็นทางนโยบายที่ควรจะได้รับความเอาใจใส่จากรัฐบาล แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่า ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มที่ยากจนหรือขนาดเล็กหรือไร้ที่ดินทำกิน ยังไม่มีพอที่จะสร้างความเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงได้ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาของคนกลุ่มนี้จึงอาจจะยังทำให้ชัดเจนได้ยาก

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ และควรจะทำการศึกษาเพิ่มเติมนั่นก็คือ เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีอยู่เป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง คือ ประมาณร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด ความไม่มีหนี้สินนั้นอาจจะเกิดจากความไม่สามารถที่ยืมได้ เพราะขาดหลักประกัน หรือ

เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ยากจนที่สุด ซึ่งอาจจะต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะเป็นเรื่องสินเชื่อเสมอไป โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาเกษตรกรกลุ่มนี้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์ (2523) ได้วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระคืนหนี้สิ้นเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้วส่วนใหญ่จะชำระคืนทั้งหมดหรือจะชำระมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายได้ในการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับในปีการเพาะปลูกนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์มแล้ว จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

เยาวภา แสนกาวิน (2526) ได้ศึกษาเรื่องสหกรณ์การเกษรตรนาแก จำกัด ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ของชาวบ้านหมากเฟือง ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยศึกษาสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีหนี้ค้างกับสหรกรณ์ จำนวน 47 ราย พบว่า การขาดความสามารถในการชำระคืน ส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัย 4 อย่าง คือ

1) ลักษณะโครงสร้างของครัวเรือน เนื่องจากครัวเรือน ที่มีสมาชิกอยู่ในวัยภาระทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง สามารถชำระเงินคืนได้น้อยกว่าครัวเรือนขนาดเล็ก

2) การถือครองที่ของผู้กู้ ผู้กู้จะกู้เงินได้มากน้อยตามขนาดที่ดินที่ถือครอง และเสียอัตราดอกเบี้ยมากน้อยตามจำนวนเงินที่กู้ ทำให้จำนวนเงินที่ต้องชำระคืนมากน้อยตามไปด้วย จึงทำให้ความเป็นไปได้ในการชำระคืนเป็นผลต่อเนื่องกัน

3) ประเภทของเงินกู้ สมาชิกที่ค้างชำระส่วนใหญ่มีเงินกู้ระยะปานกลาง ซึ่งกู้เงินปริมาณมากและจะทำให้เสียดอกเบี้ยมากตามไปด้วย

4) การทำประโยชน์จากเงินกู้ สมาชิกที่ค้างชำระส่วนใหญ่จะนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การกู้ที่สหกรณ์กำหนด

ศิริพร ครุณธรรม (2529) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกกลุ่มที่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดกับกลุ่มที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด พบว่าปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดคือ เหตุผลที่ต้องการได้รับความสะดวกในการกู้ยืมโอกาศต่อไป คิดเป็นร้อยละ 72 รองลงมาคือ มีบุตรเป็นผู้ชำระคืนให้ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกลุ่มที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดนั้น

เนื่องจากต้องการนำเงินไปใช้ด้านอื่น ๆ ก่อนคิดเป็นร้อยละ 68 สมาชิกหาเงินสดไปชำระไม่ทันในช่วงเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 20 และสมาชิกไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระหนี้คืนร้อยละ 12

กัลยาพร กัลยาบุตร (2535) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2533 พบว่า เกษตรกรใช้สินเชื่อในการผลิตร้อยละ 52.97 และใช้สินเชื่อไปในการบริโภคร้อยละ 47.03 สินเชื่อผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างสินเชื่อการเกษตรกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการใช้สินเชื่อนั้น ปรากฏหนี้สินสหสัมพันธ์ระหว่างสินเชื่อการเกษตรกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการใช้สินเชื่อนั้น ปรากฏว่าหนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี ทรัพย์สินในการดำเนินการเกษตรของฟาร์ม และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับสินเชื่อการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตร ณ ระดับฟาร์ม ปรากฏว่าปัจจัย ที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตรของครัวเรือนที่กู้ยืมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ รายได้สุทธิในฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน หนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี และทรัพย์สินในการดำเนินการเกษตรของฟาร์ม สำหรับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างครัวเรือนที่กู้และครัวเรือนที่ไม่กู้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่า ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีผลให้ครัวเรือนที่กู้และไม่กู้มีความแตกต่างกันคือ พื้นที่เพาะปลูก และหนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี เนื่องจากเกษตรกรจำนวนมากยังต้องพึ่งแหล่งสินเชื่อที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน

จันทร์ศรี สมวิลาศ (2536) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงหม่

ตัวแปรที่นำมาศึกษาคือ วงเงินกู้ ขนาดของฟาร์ม ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์ ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ จำนวนเงินกู้ การใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ การทวงถามหนี้ของสหกรณ์ มูลค่าหลักประกันสินเชื่อ ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม ความไม่แน่นอนในรายได้ฟาร์มและความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ทีมีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตร พบว่า ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระสินเชื่อการเกษตรหมายความว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระคืนสินเชื่อให้กับสหกรณ์น้อย ดังนั้น ในการพิจารณาการให้กู้ต้องกระทำอย่างรอบคอบ และพิจารณาถึงความจำเป็นของการใช้เงินในกิจการฟาร์มอย่างแท้จริง เพื่อลดปัญหาการกู้ยืมเงินเกินความจำเป็น

ปัญหาและความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร คือ การให้บริการของสหกรณ์ล่าช้า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์สูงเกินไป และผลิตของสมาชิกไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน

อรรณพบ รุ่งวิทยาการ (2540) ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้คืนของเกษตรกร พบว่า สภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะการกู้ยืมเงินของเกษตรกรทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ส่วนการชำระหนี้คืนก่อนกิจกรรมแทรกแซงทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีหนี้สินทุกคน หลังกิจกรรมแทรกแซงกลุ่มทดลองมีการชำระหนี้คืนแก่โรงแรมน้ำตาลร้อยละ 76.0 ส่วนกลุ่มควบคุมมีการชำระหนี้คืนร้อยละ 48.0 ซึ่งกลุ่มทดลองสามารถชำระหนี้คืนได้มากกว่าสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มทดลองหลังกิจกรรมแทรกแซง ปัญหาและความต้องการ พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลง จากผลการศึกษารูปแบบในการพัฒนาการชำระหนี้คืนของเกษตกร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น จัดส่งสื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล และให้มีการนิเทศติดตามตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในอดีต ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาปัจจัยและสาเหตุการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์และเกษตรกร ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์ต่อสถาบันการเงินหรือส่วนราชการที่สหกรณ์กู้ยืมไปเป็นในการดำเนินธุรกิจนั้น ยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้เท่าที่ควร ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตกรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือกเกษกร โดยเลือกศึกษาในปี 2544 ซึ่งมี สหกรณ์การเกษตรที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และมีหนี้ค้างชำระมากที่สุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์และป้องกันการเกิดปัญหาและการชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนดของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ดียิ่งขึ้น โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในอดีตเป็นแนวทาง

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาได้แก่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 และมีหนี้ค้างชำระ จำนวน 14 สหกรณ์ ได้แก่

1) สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด
2) สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด
3) สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด
4) สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด
5) สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด
6) สหกรณ์เกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด
7) สหกรณ์การเกษตรคึมชาด – ดอกคู่ จำกัด
8) สหกรณ์การเกษตรแบบหนองนาคำ จำกัด
9) สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด
10) สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค – กระบือภูเวียง จำกัด
11) สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด
12) สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายใหญ่ภาคอีสาน(1) มัญจาคีรี จำกัด
13) สหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด
14) สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1)ชนบท จำกัด

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Specified Sampling) โดยใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 14 สหกรณ์ ในการศึกษา แต่เนื่องจากสหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด มีต้นเงินค้างชำระเพียง

59.18 บาท ซึ่งเป็นต้นเงินค้างชำระที่ไม่มาก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้ประชากรในการศึกษา จำนวน13 สหกรณ์ โดยจะทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้บริหารงานในสหกรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แนวทางการสัมภาษณ์โครงสร้าง (Semi – Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยประเด็นหลักประกอบด้วย การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยประเด็นหลักประกอบด้วยการกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ความสามารถในการส่งชำระคืน เงินกองทุน ฯ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะและมีรายละเอียดรวม 15 ประเด็น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Secondary Data) ได้แก่ รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ และรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

3.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล ได้แก่ สหกรณ์ละ 1 คน ได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธาน กรรมการ เลขานุการ หรือเหรัญญิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินการชุดปัจจุบัน 2550

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

4.1 ข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีและรายงานการสอบบัญชี

ข้อมูลที่ได้จากรายงานกิจการประจำปีและรายงานการสอบบัญชีของสหกรณ์ ใช้วิธี การวิเคราะห์งบการเงินเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) ได้แก่ 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity ratios) ซึ่งอัตราส่วนที่ใช้ คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratios) 2) อัตราส่วนความสามารถที่ใช้ในการก่อหนี้ (Leverage ratios) อัตราส่วนที่ใช้ คือ อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต้นทุน 3) อัตราส่วนวัด

ความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratios) อัตราส่วนที่ใช้ คืออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน อัตราส่วนความสามารถในการใช้ทรัพย์สิน อัตราส่วนที่ใช้คือ อัตราหมุนของสินทรัพย์โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตราปัจจุบันทางการเงินของกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

บทที่ 4
ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษา และอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพทั่วไปของสหกรณ์
2. สภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
3. สภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์
4. วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
5. ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544
6. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา

1. สภาพทั่วไปของสหกรณ์

จากการศึกษารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์สำหรับสภาพโดยรวมของสหกรณ์ขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 จำนวน 14 สหกรณ์ มีสมาชิก 4,296 คน มีทุนเรือนหุ้น 1,583,270 บาท เงินสำรอง 66,297 บาท ทุนอื่น ๆ 139,385 บาท เงินรับฝากจากสมาชิก 146,596 บาท โดยสหกรณ์มีทุนกู้ยืมคงเหลือ 8,099,211.80 บาท แยกเป็นหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ 1,741,818.80 บาท หนี้โครงการฯ SIF. (Social Investment Fund) 4,984,232 บาท และหนี้การค้าอื่น ๆ 1,373,161 บาท สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 13,672,696.90 บาท มีหนี้เงินกู้คงเหลือที่สมาชิก 8,875,756 บาท โดยมีผลดำเนินงานขาดทุน (399,947.83) บาท

สำหรับสหกรณ์ที่มีสมาชิกมากที่สุดคือ สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด จำนวนสมาชิก 876 คน ส่วนทุกเรือหุ้น พบว่า สหกรณ์การเกษตรหนองนาค จำกัด มีปริมาณมากที่สุด จำนวน 584,660 บาท สำหรับเงินสำรองของสหกรณ์ พบว่ามีเพียง 4 สหกรณ์เท่านั้นที่มีเงินสำรอง โดยสหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีเงินสำรองมากที่สุดจำนวนเงิน 321,108 บาท ส่วนทุนอื่นๆ และเงินรับฝากของ

สหกรณ์พบว่ามีเพียง 3 สหกรณ์ เท่านั้น ที่มีทุนอื่น ๆ และเงินรับฝากมาใช้เป็นทุน ในการดำเนินงาน โดยสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด มีทุนอื่น ๆ และเงินรับฝากมากที่สุด จำนวน 131,407 บาท และ 129,636 บาท ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงเงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์คงเหลือ พบว่า สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีเงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์ คงเหลือมากที่สุด จำนวน 537,409.66 บาท

ส่วนเงินกู้ยืมจากโครงการ SIF. พบว่าสหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีเงินกู้ยืมคงเหลือมากที่สุดเช่นกัน จำนวน 1,189,677 บาท ส่วนสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด มีหนี้การค้าอื่น ๆคงเหลือมากที่สุด จำนวน 567,000 บาท

สำหรับทุนดำเนินงาน พบว่า สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีมากที่สุด จำนวน 2,384,348.90 บาท ส่วนเงินกู้คงเหลือที่สมาชิก สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีมากที่สุด จำนวน 2,425,682 บาท และในด้านกำไร (ขาดทุน) สุทธิ พบว่า สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีผลดำเนินงานขาดทุนมากที่สุด จำนวน 119,913.98 บาท (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ณ 31 มีนาคม 2546

ที่	ชื่อสหกรณ์	จำนวนสมาชิก / คน	ทุนเรือนหุ้น (บาท)	เงินสำรอง (บาท)	ทุนอื่น ๆ (บาท)	เงินรับฝาก (บาท)	เงินกู้ยืมคงเหลือ			ทุนดำเนินงาน (บาท)	กำไรสุทธิ (บาท)	เงินให้กู้ คงเหลือจากสมาชิก (บาท)
							กรมส่งเสริมสหกรณ์	โครงการ SIF	อื่น ๆ การค้า			
1	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1)เขาสวนกวาง จำกัด	238	60,050				40,000	560,000		730,434	(6,264.84)	566,251
2	สหกรณ์การเกษตร โนนข่า จำกัด	144	18,030				40,000			63,790	(720.22)	43,500
3	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1)ชุมแพ จำกัด	65	60,550				176,000	134,000	98,000	466,231	(9,321.45)	409,038
4	สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	221	38,300			9,360	4,131.69	153,042		179,399	(40,058)	37,000
5	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	301	51,000	1,406			176,000	104,000	4,467	715,981	(32,966)	193,800
6	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จก	676	138,800		7,392		44,000	488,425	567,000	1,226,734	(24,434.54)	876,285
7	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	135	22,110				53,000			60,106	958.08	53,000
8	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	106	584,660		131,407	129,636	94,274047		34,603	1,841,989	(54,635.16)	788,991
9	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	702	188,300	25,800			537,409.6	1,189,677	82,615	2,949,245	5,460.75	2,425,682
10	สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	218					100,000					
11	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	60	55,200				40,000	230,000		405,702	(29,835.96)	88,000
12	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) มัญจาคีรี จำกัด	876	87,600	34,108			267,100 129,900	1,017,121	354,600	2,384,388.90	(81,797.68)	2,285,014
13	สหกรณ์ชุนตำบลวังแสง จำกัด	66	21,120	4,983	586	-	-	-	-		532	166,080
14	สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด	588	257,550			7,600	40,000	1,017,967	240,876	1,558,846	(119,913.98)	943,115
	รวมเงิน	4,296	1,583,270	66,297	139,385	146,596	1,741,815,76	4,984,232	1,373,161	13,672,695,90	(399,947.83)	8,875,756

หมายเหตุ 1.สหกรณ์มีผลการดำเนินงานกำไรสุทธิ 3 สหกรณ์ 6,950.83 บาท 2. สหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ 10 สหกรณ์ จำนวน (399,947.83) บาท

2. สภาพการดำเนินธุรกิจ

จากการศึกษารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ มีผลการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

2.1 การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยทั่วไป

เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 มีการดำเนินธุรกิจรวม 9,556,066 บาท โดยพบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อมูลค่า 6,080,404 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.63 ส่วนธุรกิจรับฝากเงินมีเพียง 3 สหกรณ์ เป็นเงิน 509,196 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.24 และธุรกิจรวมซื้อ มีเพียง จำนวน 3 สหกรณ์ เช่นกัน เป็นเงิน 2,974,466 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.12 บาท ส่วนธุรกิจรวมขายและธุรกิจการให้บริการแก่สมาชิก พบว่า ไม่มีสหกรณ์ใดดำเนินธุรกิจ

สำหรับการดำเนินธุรกิจในแต่ละสหกรณ์ สามารถแยกได้ดังนี้

สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ โดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปีแก่สมาชิก เพียงอย่างเดียวเท่านั้น จำนวนเงิน 92,125 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อโดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปีแก่สมาชิกเช่นกัน จำนวนเงิน 43,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อโดยการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกระหว่างปีเพียงอย่างเดียว จำนวนเงิน 409,035 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด มีการดำเนินธุรกิจ รวม 203,360 บาท จำนวน 2 ธุรกิจ ได้แก่ธุรกิจสินเชื่อ โดยการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกในระหว่างปี จำนวน 194,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.40 บาท และรับฝากเงินจากสมาชิก จำนวน 9,360 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.60 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ โดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปีแก่สมาชิกเพียงอย่างเดียว เป็นจำนวนเงิน 193,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อโดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปี แก่สมาชิกเพียงอย่างเดียว เป็นจำนวนเงิน 1,066,540 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรคึมชาด – คอนดู่ จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อโดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปีแก่สมาชิกเพียงอย่างเดียว เป็นจำนวนเงิน 53,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด มีการดำเนินธุรกิจคิดเป็นมูลค่าท 3,016,226 บาท ในจำนวน 3 ธุรกิจ ได้แก่ธุรกิจสินเชื่อ มูลค่า 153,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.07 ธุรกิจรับฝากเงิน มูลค่า 129,636 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.30 และธุรกิจรวมซื้อ มูลค่า 2,733,590 บาท คิดเป็นร้อยละ 90.63

สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อโดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปีแก่สมาชิกเพียงอย่างเดียว เป็นจำนวนเงิน 1,128,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ โดยการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกในระหว่างปีมีเพียงอย่างเดียว เป็นจำนวนเงิน 388,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีการดำเนินธุรกิจคิดเป็นมูลค่า 1,682,420 บาท ใน 2 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ มูลค่า 1,327,820 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.92 และธุรกิจรับฝากเงิน มูลค่า 354,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.08

สหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อโดยการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกในระหว่างปี เพียงอย่างเดียวเป็นจำนวนเงิน 202,581 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของปริมาณธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด มีการดำเนินธุรกิจคิดเป็นมูลค่า
1,077,476 บาท ใน 3 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ มูลค่า 829,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.94 ธุรกิจรับฝากเงิน มูลค่า 7,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.71 และธุรกิจรวมซื้อ มูลค่า 240,876 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.35

สำหรับสหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยง โค - กระบือ ภูเวียง จำกัด ยังไม่สามารถปิดบัญชีในปีงบการเงิน 31 มีนาคม 2546 จึงไม่มีปริมาณธุรกิจ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.2 สภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546

ที่	สหกรณ์การเกษตร	ปริมาณธุรกิจ		แยกตามปริมาณธุรกิจ					
				ธุรกิจสินเชื่อ		ธุรกิจรับฝากเงิน		ธุรกิจรวมซื้อ	
		(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ
1	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1)เขาสวนกวาง จำกัด	92,125	100.0	92,125	100.0	0	0	0	0
2	สหกรณ์การเกษตร โนนข่า จำกัด	43,500	100.0	43,500	100.0	0	0	0	0
3	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1)ชุมแพ จำกัด	409,038	100.0	409,038	100.0	0	0	0	0
4	สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	203,360	100.0	194,000	95.40	9,360	4.60	0	0
5	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	193,800	100.0	193,800	100.0	0	0	0	0
6	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	1,066,540	100.0	1,066,540	100.0	0	0	0	0
7	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	53,000	100.0	53,000	100.0	0	0	0	0
8	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	3,016,226	100.0	153,000	5.07	129,636	4.30	2,733,590	90.63
9	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	1,128,000	100.0	1,128,000	100.0	0	0	0	0
10	สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	ยังไม่สามารถปิดบัญชีได้							
11	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	388,000	100.0	388,000	100.0	0	0	0	0
12	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาร(1)	1,682,420	100.0	1,327,820	78.92	354,600	21.08	0	0
	มัญจาคีรี จำกัด								
13	สหกรณ์ชุนตำบลวังแสง จำกัด	202,581	100.0	202,581	100.0	0	0	0	0
14	สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อย	1,077,476	100.0	829,000	76.94	7,600	0.71	240,876	22.35
	ภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด								
	รวมเงิน	9,556,066	100.0	6,080,404	63.63	501,196	5.24	2,974,466	31.12

2.2 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์

1) สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน		ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ	1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ	7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	3.53	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ	2.25	ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	13.27	ไม่เกิน	3.48	ไม่ดี
(5) อัตราส่วนหมุนของสินทรัพย์(รอบ)	0.00	ไม่ต่ำกว่า	2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์สิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(6,264.84)}{\frac{(730,434.00+727,923.67)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในปี 2546 ทีผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{สินทรัพย์สิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(6,264.84)}{\frac{(51,175.25+57,440.09)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 6,264.84 บาท และ ถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2546 = $\frac{597,519.83}{169,135.78}$ ต่อ 1

= 3.53 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 3.53 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด ยังมีสภาพคล่องดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 = $\frac{679,258.75}{51,175.25}$ ต่อ 1

= 13.27 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 13.27 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร ขายบริการ

สินทรัพย์ทั้วสิ้นถั่วเฉลี่ย

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 = $\frac{0.00}{\frac{730,434 + 727,923.67}{2}}$

= 0.00 รอบ

แสดงว่า สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายช่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสินในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนตอสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมารตฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) เขาสวนกวาง จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากพอเพียง ที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก

หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมี จำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไปและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

2) สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด

	ปี 2546	อัตรามาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	1.23	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	1.90	ไม่เกิน 3.48	ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.00	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

นั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(720.22)}{\frac{(63,790.46+62,732.06)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(720.22)}{\frac{(22,011.84+22,732.06)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 720.22 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio)

คำนวณจากสูตร สินทรัพย์หมุนเวียน ต่อ 1

หนี้สินหมุนเวียน

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2546 = 52,190.46 ต่อ 1

41,778.62

= 1.23 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.23 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร หนี้สินทั้งสิ้น ต่อ 1

ทุนของสหกรณ์

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 = 41,778.62 ต่อ 1

22,011.84

= 1.90 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 1.90 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 ต่ำกว่ามาตรฐานกำหนด โดยอัตราส่วนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ยังไม่เป็นอันตรายต่อเจ้าหนี้ โดยเมื่อสหกรณ์เลิกกิจการแล้วเจ้าหนี้ยังสามารถได้รับชำระหนี้จากสหกรณ์จนครบจำนวน

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร ขาย / บริการ

สินทรัยพ์ทั้วสิ้นถั่วเฉลี่ย

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 = $\frac{\text{—}}{\frac{(63,790.46+62,732.06)}{2}}$

= 0.00

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัยพ์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ยังสามารถก่อหนี้ผูกพันได้อีก 1.58 เท่า ซึ่งยังอยู่ภายใต้การคุ้มครองจากทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ซึ่งไม่เกินจากที่เกณฑ์มาตรฐานกำหนด

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะการกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไปและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

3) สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	2.01	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	19.60	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ดี
(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	1.12	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนหนี้สิ้นทั้งสิ้นต่อทุน	7.88	ไม่เกิน 3048	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(9,321.45)}{\frac{(466,231.65+459,757.73)}{2}} \times 100$

$= 2.01$

แสดงว่าในปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรสกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ 2.01 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด ในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(9,321.45)}{\frac{(52,521.76+42,600.31)}{2}} \times 100$

$= 19.60$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด สามารถก่อให้เกิดกำไรสุทธิประจำปี 2546 เป็นจำนวนเงิน 19.60 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2546 $= \frac{461,807.292}{413,709.89}$ ต่อ 1

$= 1.12$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.12 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 $= \frac{413,709.89}{52,521.76}$ ต่อ 1

$= 7.88$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 7.88 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตราฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จาก

การเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{163,762}{\frac{(466,231.65+459,757.73)}{2}}$

$= 0.35$ รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชุมแพ จำกัด มีคุณภาพของสินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.35 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับ อัตราส่วนมาตรฐานไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) ชุมแพ จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยจ่ายมี จำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้นสหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น

การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไร สุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ อย่างไรก็ตามสหกรณ์ควรมีการใช้สินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่เกิดประโยชน์ อย่างเต็มที่จะช่วยส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำกำไรดีขึ้นกว่าเดิม

4) สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	1.04	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	24.61	ไม่เกิน 3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์(รอบ)	0.05	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(40,458.45)}{\frac{(179,399.74+285,486.14)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิน ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(40,458.45)}{\frac{(7,004.00+65,512.45)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 40,458.45 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Rations)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 $= \frac{179,399.74}{172,395.74}$ ต่อ 1

$= 1.04$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.04 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 $= \frac{172,395.74}{7,004.00}$ ต่อ 1

$= 24.61$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 24.61 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{11,344.49}{\frac{(179,399.74+285,486.14)}{2}}$

$= 0.05$ รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลชุมแพ จำกัด มีคุณภาพของสินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้ มีรอบหมุน 0.05 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยกว่ากว่า ที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้น

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่าย ถ้าดอกเบี้ยจ่ายมี จำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้ม การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไปและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

5) สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	0.69	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	45.37	ไม่เกิน 3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.05	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(32,966.00)}{\frac{(7715,981.61+)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของชุมชนตำบลวังชัย จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิด กำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(32,966.00)}{\frac{(15,440.33+)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 32,966.00 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย

จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2546 $= \frac{195,481.61}{284,541.28}$ ต่อ 1

$= 0.69$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 0.69 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 $= \frac{700,541.28}{15,440.33}$ ต่อ 1

$= 45.37$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 45.37 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถั่วเฉลี่ย}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ปี 2546 $= \frac{34,805.62}{715,981.61}$

$= 0.05$ รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การชุมแพ ตำบลวังชัย จำกัดมีคุณภาพของสินทรัพย์ ในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.05 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มหนี้ภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้นสหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิ้น เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับเป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไร

ไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

6) สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล	
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ	1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ	7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทันหมุนเวียน	0.96	ไม่ต่ำกว่า	1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน	78.84	ไม่เกิน	3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.00	ไม่ต่ำกว่า	2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\dfrac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \dfrac{(24,434.54)}{\dfrac{(1,226,734.64 + 1,228,573.18)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้วไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(24,434.54)}{\left(\frac{15,759,49 + 40,194.03}{2}\right)} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์กาเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 24,434.54 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนของทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2546 $= \frac{1,156,767.68}{1,210,975.15}$ ต่อ 1

$= 0.96$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์กาเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 0.96 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะมีอัตราส่วนของทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2546 $= \frac{1,210,975.15}{15,759.49}$ ต่อ 1

$= 76.84$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 76.84 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{7,571}{\left(\frac{1,226,734.64 + 1,228,573.18}{2}\right)}$

$= 0.00$ รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด มีคุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มหนี้ภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิ้น เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับเป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

7) สหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	1.63	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	2.71	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทันหมุนเวียน	0.63	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	2.72	ไม่เกิน 3.48	ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.03	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{958.08}{\frac{(38,845.63 + 35,803.71)}{2}} \times 100$

$= 2.71$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ เป็นจำนวนเงิน 2.71 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนของทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2546 $= \frac{60,106.52}{94,952.15}$ ต่อ 1

$= 0.63$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 0.63 เท่าหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น วันที่ 31

มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2546 $= \frac{94,952.15}{34,845.63}$ ต่อ 1

$= 2.72$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 2.72 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอนดู่ จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 ต่ำกว่ามาตรฐานกำหนด โดยอัตราส่วนดังกล่าวแสดงให้เห็นการดำเนินงานของสหกรณ์ยังไม่เป็นอันตรายต่อเจ้าหนี้ โดยเมื่อสหกรณ์เลิกกิจการแล้ว เจ้าหนี้สามารถได้รับชำระหนี้จนครบจำนวน

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถั่วเฉลี่ย}}$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{2,036.25}{\frac{(60,106.52 + 57,112,19)}{2}}$

$= 0.03$ รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรคีมชาด – ดอกดู่ จำกัดมีคุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.03 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรคีมชาด - ดอนดู่ จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในช้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ฯ ยังสามารถก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก 0.76 เท่า ซึ่งยังอยู่ภายใต้การคุ้มครองจากทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ซึ่งไม่เกินจากเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

8) สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด

	ปี 2545	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทันหมุนเวียน	1.02	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	2.12	ไม่เกิน 3.48	ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.02	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2545 $= \frac{(54,635.16)}{\frac{(1,841,898.75 + 2,729,922.27)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2545 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุก ๆ 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2545 $= \frac{(54,635.16)}{\frac{(590,263.36 + 694,018.52)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2545 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนเป็นจำนวนเงิน 54,635.16 บาท และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2545 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนของทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2545 = $\frac{1,276,102.05}{1,251,635.39}$ ต่อ 1

= 1.02 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.02 เท่าหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้ว จะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น วันที่ 31 มีนาคม 2545 สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2545 = $\frac{1,251,635.39}{590,263.36}$ ต่อ 1

= 2.12 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 2.12 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้นจากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 ต่ำกว่ามาตราฐานที่กำหนด โดยอัตราส่วนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ยังไม่เป็นอันตรายต่อเจ้าหนี้ โดยเมื่อสหกรณ์เลิกกิจการแล้ว เจ้าหนี้สามารถได้รับชำระหนี้จนครบจำนวน

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} = \frac{46,466}{\frac{(1,841,898.75 + 2,729,922.27)}{2}}$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2545 = 0.00

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้ หมุน 0.02 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2545 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ฯ ยังสามารถก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก 1.36 เท่า โดยยังอยู่ภายใต้การคุ้มครองจากทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ซึ่งไม่เกินจากเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

9) สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.20	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	2.83	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทันหมุนเวียน	0.97	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	12.47	ไม่เกิน 3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.03	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\dfrac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \dfrac{(5,460.75)}{\dfrac{(2,949,245.59 + 2,475,889.84)}{2}} \times 100$

$= 0.20$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ 0.20 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก ๆ 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัดในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(5,460.75)}{\left(\frac{2018,893.04 + 167,332.29}{2}\right)} \times 100$

$= 2.83$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ เป็นจำนวนเงิน 2.83 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2546 $= \frac{2,276,492.07}{2,345,292.55}$ ต่อ 1

$= 0.97$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 0.97 เท่าหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2546 $= \frac{2,730,352.55}{218,893.04}$ ต่อ 1

$= 13.27$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 13.27 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถั่วเฉลี่ย}} = \frac{75,388}{\frac{(2,949,245.59 + 2,475,889.84)}{2}}$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2545 = 0.03 รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด มีคุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้ มีรอบหมุน 0.03 รอบ ส่งผลให้มีผลตอนแทนต่อ สินทรัพย์ทั้งสิ้นต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่าที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมากหากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐานนอกจากนี้ การก่อหนี้ เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรเพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

10) สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทันหมุนเวียน	0.66	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ไม่ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	17.88	ไม่เกิน 3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.02	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \frac{(29,835.96)}{\frac{(405,702.32 + 0)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก ๆ 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัดในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(29,835.96)}{\frac{(21,485.88 + 0)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็น

จำนวนเงิน 29,835.96 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2546 $= \frac{101,450.70}{2,345,292.55}$ ต่อ 1

$= 0.66$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 0.66 เท่าหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด ยังมีสภาพคล่องไม่ดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2546 $= \frac{384,216.44}{21,485.88}$ ต่อ 1

$= 17.88$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 17.88 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้นจากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี

2546 สูงกว่ามาตราฐานที่กำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} = \frac{9,969.20}{\frac{405,702.32}{2}}$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 = 0.02 รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด มีคุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้ มีรอบหมุน 0.02 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด ทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐานนอกจากนี้ การก่อหนี้ เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรเพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

11) สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทันหมุนเวียน	1.80	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	52.92	ไม่เกิน 3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.00	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\dfrac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \dfrac{(81,797.68)}{\dfrac{(2,348,389.04 + 1,744,365.23)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก ๆ 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด ในปี 2546 ยังสูงกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(81,797.68)}{\frac{(43,554.65 + 91,244.33)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 81,797.68 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2546 $= \frac{2,157,259.04}{1,197,712.61}$ ต่อ 1

$= 1.80$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.80 เท่าหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด ยังมีสภาพคล่องดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2546 $= \frac{2,340,834.39}{43,554.65}$ ต่อ 1

$= 52.92$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นเป็น 52.92 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่เกิน 3.48 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้นจากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีหนี้สิ้นทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตราฐานที่กำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถั่วเฉลี่ย}} = \frac{\text{—————}}{\frac{(2,348,389.04 + 1,744,365.23)}{2}}$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 $=$ 0.00 รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์สมัชชาเกษตรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี มีคุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00

รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด มีทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยเกินกว่า ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้น ไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้น ตามเกณฑ์มาตรฐานนอกจากนี้ การก่อหนี้ เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

12) สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด

	ปี 2546	อัตราส่วนมาตรฐาน	ประเมินผล
(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1.69	ไม่ดี
(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	0.00	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68	ไม่ดี
(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	1.56	ไม่ต่ำกว่า 1.25	ดี
(4) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	0.00	ไม่เกิน 3.48	ไม่ดี
(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	0.21	ไม่ต่ำกว่า 2.66	ไม่ดี

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Assets)

คำนวณจากสูตร $\dfrac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2546 $= \dfrac{(119,913.98)}{\dfrac{(1,558,846.62 + 1,574,579.92)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานในธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งกำหนดให้ทุก ๆ 100 บาท ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 1.69 บาท แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on Net Worth)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ของทุนสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$

ดังนั้นอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ปี 2546 $= \frac{(119,913.98)}{\frac{(117,366.23 + 952.25)}{2}} \times 100$

$= 0.00$

แสดงว่าในรอบปี 2546 ที่ผ่านมา ทุก 100 บาท ของทุนของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวนเงิน 119,913.98 บาท และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ทุก ๆ 100 บาท ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่า 7.68 บาท ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ในปี 2546 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

คำนวณจากสูตร $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

ดังนั้นอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของทุน ปี 2546 $= \frac{726,194.16}{466,245.85}$ ต่อ 1

$= 1.56$ ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.56 เท่าหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 1.25 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่อง สามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด ยังมีสภาพคล่องดี เพราะอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

คำนวณจากสูตร หนี้สินทั้งสิ้น ต่อ 1
ทุนของสหกรณ์

ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นทุน ปี 2546 = 1,676,212.85 ต่อ 1
(117,366.23)
= 0.00 ต่อ 1

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด ไม่สามารถหาค่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนได้เนื่องจากทุนของสหกรณ์มีค่าเป็นลบ และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีค่าหนี้สิ้นไม่เกิน 3.48 เท่า ต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2546 สูงกว่ามาตราฐานที่กำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{คำนวณจากสูตร} \quad \frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{ทรัพย์สินทั้งสิ้นถั่วเฉลี่ย}} = \frac{5,775}{\frac{(25,200 + 29,600)}{2}}$$

ดังนั้นอัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2546 = 0.21 รอบ

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด มีคุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้ มีรอบหมุน 0.21 รอบ ส่งผลให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่งมาตรฐาน ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด มีทางด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรของปี 2546 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี กล่าวคือสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากพอเพียง ที่จะไปชำระ หนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ชี้ให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ คือเจ้าหนี้ได้รับการคุ้มครองหนี้ไม่เพียงพอเพราะทุนสหกรณ์ 1 บาท คุ้มครองหนี้สินได้เพียง 3.48 บาท เท่านั้นตามเกณฑ์มาตรฐานนอกจากนี้ การก่อหนี้ เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์ต้องเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรเพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 อัตราส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ในกับทุนของสหกรณ์ ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์จึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น

- การเร่งรัดหนี้สิ้นจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

- สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป และค่าใช่จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ เป็นต้น

- สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่างๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

13) สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค - กระบือภูเวียง จำกัด

สำหรับสหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค - กระบือภูเวียง จำกัด ผู้ศึกษาไม่สามารถที่จะวิเคราะห์ ด้านสภาพคล่อง ด้านการก่อหนี้ และทำกำไรของสหกรณ์ได้ เนื่องจากสหกรณ์ฯ ไม่สามารถปิดบัญชีและได้การรับรองงบการเงินจากผู้สอบบัญชีมาตั้งแต่แรกตั้งสหกรณ์เมื่อปี 2544 จนถึงปัจจุบัน

3. สภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์

สภาพการกู้ยืมเงินของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 จำนวน 14 สหกรณ์ เป็นเงิน 1,939,000 บาท โดยสหกรณ์นำเงินกู้ที่ได้รับจากการกู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ไปให้สมาชิกกู้ยืมไปเป็นทุนในการซื้อปุ๋ยเพื่อใช้ในการผลิต โดยสหกรณ์จะทำสัญญาเงินกู้กับสมาชิกโดยใช้บุคคลค้ำประกันซึ่งสหกรณ์ที่จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิก มีการถือใช้ระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินกู้ทุกสหกรณ์

สำหรับการส่งชำระคืนเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรของสหกรณ์ขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีการส่งชำระคืนเพียง 4 สหกรณ์ เป็นเงิน 197,122 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.17 ของจำนวนเงินกู้รวมทั้งหมด ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด เป็น เป็นเงิน 39,868.31 บาท สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด เป็นเงิน 81,722.53 บาท สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด เป็นเงิน 35,590.34 บาท และสหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด เป็นเงิน 39,940.82 บาท โดยสหกรณ์ที่ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนได้ จำนวน 10 สหกรณ์เป็นเงิน 1,741,878 บาท
(ดูตารางที่ 6)

ตารางที่ 4.3 สภาพการกู้ยืมเงินและการส่งชำระคืนเงินกู้กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ของสหกรณ์ขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ปี 2544

ที่	ชื่อสหกรณ์	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนเงินที่ชำระ (บาท)	อัตราการส่งชำระ (%)	จำนวนเงินค้างชำระ (บาท)	อัตราการค้างชำระ (%)	สหกรณ์ถือใช้เงินกู้
1	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา(1)เขาสวนกวาง จำกัด	40,000.00	-	0%	40,000.00	100%	ถือใช้
2	สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด	40,000.00	-	0%	40,000.00	100%	ระเบียบ
3	สหกรณ์การเกษตรสกย.อ.(1)ชุมแพ จำกัด	176,000.00	-	0%	176,000.00	100%	ว่าด้วยเงินกู้
4	สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	44,000.00	39,868.31	90.19%	4,131.69	9.81%	ทุกสหกรณ์
5	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	176,000.00	-	0%	176,000.00	100%	
6	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	44,000.00	-	0%	44,000.00	100%	
7	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด – ดอนดู่ จำกัด	53,000.00	-	0%	53,000.00	100%	
8	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	176,000.00	81,722.53	46.46%	94,277.47	100%	
9	สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด	573,000.00	35,590.34	6.21%	537,409.66	100%	
10	สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโค - กระบือภูเวียง จำกัด	100,000.00	-	0%	100,000.00	100%	
11	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	40,000.00		0%	40,000.00	100%	
12	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1)	129,900.00	-	0%	129,900.00	100%	
	มัญจาคีรี จำกัด	267,100.00	-	0%	267,100.00	100%	
13	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังแสง จำกัด	40,000.00	39,940.82	99.85%	59.18	0.15%	
14	สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อย	40,000.00	-	0%	40,000.00	100%	
	ภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด						
	รวมเงิน	1,939,000.00	197,122.00	10.17%	1,741,878.00	89.83%	

สำหรับลูกหนี้เงินกู้ที่สหกรณ์ได้จ่ายให้สมาชิกกู้ยืม สำหรับซื้อปุ๋ย นั้น พบว่า สหกรณ์มีสมาชิกเป็นลูกหนี้ที่มีตัวตนทุกสหกรณ์

ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ผู้ศึกษาได้ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน อัตราส่วนทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนและอัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น มาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นสภาพคล่องของสหกรณ์ ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไรและคุณภาพของสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ พบว่า มีสหกรณ์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 12 สหกรณ์ ส่วนสหกรณ์ที่มีผลการวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีเพียง 1 สหกรณ์ เท่านั้น คือ สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชุมแพ จำกัด มีค่าการวิเคราะห์ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ร้อยละ 2.01 ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 1.69 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ผลวิเคราะห์อัตราของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์		
		อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการวิเคราะห์	ประเมินผล
1.	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.69 %	0.00	ไม่ดี
2.	สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.69 %	0.00	ไม่ดี
3.	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.69 %	2.01	ดี
4.	สหกรณ์ชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
5.	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
6.	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
7.	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
8.	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
9.	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	"	0.20	ไม่ดี
10.	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
11.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) มัญจา จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
12.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) ชนบท จำกัด	"	0.00	ไม่ดี
13.	สกรณ์ผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	ไม่สามารถปิดบัญชี ในวันที่ 31 มีนาคม 2546		

อัตราส่วนต่อส่วนของทุน พบว่า มีสหกรณ์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 12 สหกรณ์ส่วนสหกรณ์ที่มีผลการวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีเพียง 1 สหกรณ์ เช่นกัน คือ สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชุมแพ จำกัด มีค่าการวิเคราะห์อัตรผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ร้อยละ 19.60 ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.68 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนผลวิเคราะห์อัตราของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน		
		อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการวิเคราะห์	ประเมินผล
1.	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
2.	สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
3.	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	19.60	ดี
4.	สหกรณ์ชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
5.	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
6.	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
7.	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
8.	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
9.	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	2.83	ไม่ดี
10.	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
11.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) มัญจา จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
12.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) ชนบท จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 7.68 %	0.00	ไม่ดี
13.	สกรณ์ผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	ไม่สามารถปิดบัญชี ในวันที่ 31 มีนาคม 2546		

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน พบว่า มีสหกรณ์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 1 สหกรณ์ส่วนสหกรณ์ที่มีผลการวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีเพียง 1 สหกรณ์ เช่นกัน คือ สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตร (1) เขาสวนกวาง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัดมีค่าการวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ร้อยละ 3.53 และร้อยละ1.56 ตามลำดับ ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 1.25 (ตารางที่4.6)

ตารางที่ 4.6 ผลวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียนผลวิเคราะห์อัตราของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือกเกษตรกร ปี 2544

ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราส่วนทุนหมุนเวียน		
		อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการวิเคราะห์	ประเมินผล
1.	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	3.53	ไม่ดี
2.	สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	1.23	ไม่ดี
3.	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	1.12	ดี
4.	สหกรณ์ชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	1.04	ไม่ดี
5.	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	0.69	ไม่ดี
6.	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	0.96	ไม่ดี
7.	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	0.63	ไม่ดี
8.	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	1.02	ไม่ดี
9.	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	0.97	ไม่ดี
10.	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	0.66	ไม่ดี
11.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) มัญจา จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	1.80	ไม่ดี
12.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) ชนบท จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 1.25 %	1.56	ไม่ดี
13.	สกรณ์ผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	ไม่สามารถปิดบัญชี ในวันที่ 31 มีนาคม 2546		

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน พบว่า มีสหกรณ์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 3 สหกรณ์ส่วนสหกรณ์ที่มีผลการวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีเพียง 3 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด สหกรณ์การเกษตรคึมชาด – ดอนดู่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด มีค่าการวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ร้อยละ 1.90 , 2.72 และ 2.12 ตามลำดับ ซึ่งไม่เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่เกิน ร้อยละ 3.48 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ผลวิเคราะห์อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน		
		อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการวิเคราะห์	ประเมินผล
1.	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	13.27 เท่า	ไม่ดี
2.	สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	1.90 เท่า	ดี
3.	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	7.88 เท่า	ไม่ดี
4.	สหกรณ์ชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	24.61 เท่า	ไม่ดี
5.	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	45.37 เท่า	ไม่ดี
6.	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	76.84 เท่า	ไม่ดี
7.	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	2.72 เท่า	ดี
8.	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	2.12 เท่า	ไม่ดี
9.	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	12.47 เท่า	ไม่ดี
10.	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	17.88 เท่า	ไม่ดี
11.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) มัญจา จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	52.92 เท่า	ไม่ดี
12.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) ชนบท จำกัด	ไม่เกิน 3.48 เท่า	52.92 เท่า	ไม่ดี
13.	สกรณ์ผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	ไม่สามารถปิดบัญชี ในวันที่ 31 มีนาคม 2546		

อัตราส่วนหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น พบว่า สหกรณ์ จำนวน 12 สหกรณ์ มิผลการวิเคราะห์ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ผลวิเคราะห์อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น		
		อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการวิเคราะห์	ประเมินผล
1.	สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.00	ไม่ดี
2.	สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.00	ไม่ดี
3.	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.35	ไม่ดี
4.	สหกรณ์ชุมชนตำบลนาจาน จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.05	ไม่ดี
5.	สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.05	ไม่ดี
6.	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.00	ไม่ดี
7.	สหกรณ์การเกษตรคึมชาด-ดอนดู่ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.03	ไม่ดี
8.	สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.02	ไม่ดี
9.	สหกรณ์การเกษตรผสมผสานขอนแก่น จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.03	ไม่ดี
10.	สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.02	ไม่ดี
11.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) มัญจา จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.00	ไม่ดี
12.	สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน(1) ชนบท จำกัด	ไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ	0.21	ไม่ดี
13.	สกรณ์ผู้เลี้ยงโค-กระบือภูเวียง จำกัด	ไม่สามารถปิดบัญชี ในวันที่ 31 มีนาคม 2546		

4. ผลการสัมภาษณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรฯเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ปรากฏผลดังนี้

1) การทราบเรื่องการกู้ยืมเงินกองทุนรวมฯ ของสหกรณ์ปี 2544 จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกตรกร ปี 2544 จะทราบเรื่องที่สหกรณ์กู้ยืมเงิน ยกเว้น สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด ซึ่งคณะกรรมการผู้ซึ่งเป็นกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่ในปี 2546 ยังไม่ทราบเรื่องการกู้ยืมเงิน เพราะยังไม่เคยมีการแจ้งในที่ประชุมให้ทราบ

แต่เมื่อสอบถามต่อด้วยคำถามที่ว่า "ท่านทราบถึงกำหนดชำระการส่งคืนกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 หรือไม่" คณะกรรมการ ทั้ง 13 สหกรณ์ ตอบว่าไม่ทราบ ซึ่งในประเด็นคำถามนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ที่เป็นผู้แนะนำส่งเสริมการดำเนินงานสหกรณ์ ควรแจ้งเตือนให้สหกรณ์ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับหนี้ที่สหกรณ์กู้ยืมและกำหนดเวลาส่งคืนเพื่อย้ำเตือน พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบรายละเอียด อีกทั้งให้มีการจดบันทึกรายงายการประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อเป็นหลักฐานด้วย

2) สหกรณ์นำเงินที่กู้จากกองทุนรวม ไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

สำหรับคำถามนี้ ผู้ศึกษาต้องการทราบว่าเงินกู้ที่สหกรณ์กู้ยืมจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในปี 2544 ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับให้สมาชิกกู้ยืมไปเป็นทุนในการจัดซื้อปุ๋ยเพื่อนำไปใช้ในการผลิตจริงหรือไม่ โดยจากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์ ทั้ง 13 สหกรณ์ จะนำเงินที่กู้ยืมจากกองทุนรวมไปให้สมาชิกกู้เพื่อซื้อปุ๋ย

3) ในการให้สมาชิกกู้เงิน สหกรณ์มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สมาชิกกู้อย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่สหกรณ์ทั้ง 13 สหกรณ์ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาเงินกู้แก่สมาชิก ทั้งนี้ เนื่องจากจำนวนเงินกู้ยืมสหกรณ์กู้ยืมจากกองทุนรวมเป็นจำนวนเงินที่ไม่มาก บางสหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้สมาชิกเพียงรายละ 3,000 - 5,000 บาท เท่านั้น โดยสหกรณ์ที่จ่ายเงินกู้สูงสุดแก่สมาชิก จะจ่ายเพียง 10,000 บาท ดังนั้นในการพิจารณาให้เงินกู้แก่สมาชิก คณะกรรมการสหกรณ์เพียงสอบถามจากการว่าในกลุ่มที่อยู่ในความรับผิดชอบมีสมาชิกรายใด ต้องการ เงินกู้สหกรณ์เพียงสอบถามจากกรรมการว่าในกลุ่มที่อยู่ในความรับผิดชอบมีสมาชิกรายใด ต้องการเงินกู้จากสหกรณ์เพื่อนำไปซื้อปุ๋ย ก็ให้มาแจ้งชื่อ

และจำนวนเงินที่ต้องการ เสร็จแล้วให้รวบรวมราบชื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาตามสัดส่วนความต้องการ ถ้าหากสมาชิกมีความต้องการกู้เงินเพื่อซื้อปุ๋ยเป็นจำนวนมาก จำนวนเงินกู้ที่ได้ก็จะน้อย แต่ที่สมาชิกที่จะขอก็มีจำนวนน้อย ก็จะได้เงินกู้มาก

ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า กรรมการสหกรณ์ ทั้ง 13 สหกรณ์ จะเป็นผู้กู้มากกว่าสมาชิกทั้งนี้เพราะคณะกรรมการเห็นว่าตนเอง เป็นผู้รับผิดชอบ ในฐานะผู้กู้ร่วมกับคณะกรรมการคนอื่น ๆ และจำนวนเงินที่กู้เป็นจำนวนที่ไม่มาก หากให้สมาชิกทุกคนกู้ก็จะได้เงินกู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นคณะกรรมการจึงมีการแบ่งส่วนกันกู้ ซึ่งถ้าหากมีเงินเหลือก็จะให้สมาชิกผู้ที่ใกล้ชิดกู้ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ควรมีการชี้แจงนำความเข้าใจให้คณะกรรมการทราบว่า สหกรณ์ควรมีการประชุมชี้แจงให้สมาชิกเกี่ยวกับการกู้กองทุนรวม,เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรดังกล่าวและหากสมาชิกรายใดสนใจที่จะกู้เงินก็ควรให้แจ้งความประสงค์และทำคำขอกู้กับสหกรณ์ มิใช่มีการกู้เงินแต่เฉพาะในหมู่คณะกรรมการดำเนินการเท่านั้น

4) สมาชิกที่กู้ยืมใช้หลักประกันใด สหกรณ์มีการตรวจสอบหลักประกันเงินกู้หรือไม่ตรวจสอบอย่างไร

สำหรับในประเด็นของหลักประกันในการกู้เงินของสมาชิกพบว่า สมาชิกผู้ที่ กู้เงินจากสหกรณ์ทั้ง ทั้ง 13 สหกรณ์ หมดใช้บุคคลค้ำประกัน สหกรณ์มีการตรวจสอบหลักประกันเงินกู้หรือไม่ สหกรณ์ทั้ง 13 สหกรณ์ ไม่มีการตรวจสอบหลักประกันเงินกู้เลยว่าสมาชิกผู้ค้ำประกันการกู้เงิน โดยใช้วิธีการพูดคุยสอบถามกันโดยปากเปล่า โดยไม่ใช้เอกสารใด ๆ บันทึกการตรวจสอบ ซึ่งพบว่ามีคณะกรรมการบางสหกรณ์ได้ปลอมแปลงลายมือชื่อสหกรณ์กู้เงินและค้ำประกัน

ข้อสังเกตของผู้ศึกษาเห็นว่า การที่สหกรณ์ให้สมาชิกผู้กู้ใช้บุคคลค้ำประกันนั้นจะไม่สามารถเป็นหลักประกันการกู้เงินได้ดี หากสมาชิกผู้กู้และผู้ค้ำประกันไม่สมารถส่งชำระเงินคืนต่อสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์ควรให้สมาชิกผู้กู้ได้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงิน แทนการใช้บุคคลค้ำประกัน และเห็นว่าสหกรณ์ควรมีการตรวจสอบหลักประกันการกู้เงินโดยเฉพาะสมาชิกผู้กู้และผู้ค้ำประกันเพื่อให้ทราบว่าได้มีการกู้เงินและค้ำประกันจริงหรือไม่ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

5) สหกรณ์เคยตรวจสอบ การใช้เงินกู้ของสมาชิกหรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร ผลเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์ขนาดเล็กที่ขอกู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 เพื่อเป็นทุนไปให้สมาชิกกู้เพื่อซื้อปุ๋ย ทั้ง 13 สหกรณ์ ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกเลยว่าได้นำเงินที่กู้ยืม ไปซื้อปุ๋ยจริงหรือไม่ แต่ก็มีบางสหกรณ์ที่

เคยตรวจสอบโดยการพูดคุยสอบถามสมาชิกซึ่งพบว่า สมาชิกจะนำเงินบางส่วนไปซื้อปุ๋ย โดยปุ๋ยที่ซื้อได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ และเงินบางส่วนจะนำไปใช้จ่ายภายในครัวเรือน

ข้อสังเกตของผู้ศึกษา เห็นว่า เนื่องจากเป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรมีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิก ให้ครบร้อยเปอร์เซนต์โดยแต่งตั้งคณะกรรมการเงินกู้เป็นผู้รับผิดชอบ มีการบันทึกการตรวจสอบการใช้เงินกู้เป็นลายลักษณ์อักษร หากพบว่าสมาชิกผู้กู้ไม่นำเงินไปตามวัตถุประสงค์ ควรนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิกโดยการเรียกคืนเงินกู้มิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่สมาชิกรายอื่น.

6) สหกรณ์เคยติดตามทวงถามหนี้จากสมาชิก เมื่อครบกำหนดหรือไม่ มีการติดตามทวงถามอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์ทั้ง 13 สหกรณ์ ไม่เคยมีการติดตามทวงถามหนี้จากสมาชิกเมื่อครบกำหนดการส่งชำระคืน ส่วนสหกรณ์ที่เคยมีการติดตามถวงถามหนี้จากสมาชิกจะใช้วิธีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อพบปะเจอกับสมาชิกผู้กู้ในหมู่บ้าน โดยมิได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่อย่างใด

ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์ควรมีการติดตามทวงถามหนี้จากสมาชิกอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกการติดตามโดยให้สมาชิกลงลายมือชื่อรับทราบ โดยแจ้งสมาชิกทราบเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนกำหนดประมาณ 2 เดือน หลังจากนั้น ควรมีการแจ้งเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะในเดือนสุดท้ายควรมีการติดตามทวงถามเป็นรายบุคคล

7) สมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 เคยนำเงินมาชำระหรือไม่ สมาชิกที่ไม่มาชำระหนี้สหกรณ์ได้แก้ไข อย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ยังไม่ได้ส่งชำระเงินกู้คืนแก่สหกรณ์ แต่จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบางคน พบว่า มีสมาชิกบางคนที่กู้ยืมเงินได้ส่งชำระหนี้ให้กับคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์แล้ว แต่คณะกรรมการยังไม่นำเงินมาชำระให้แก่สหกรณ์โดยกรรมการบางคนบอกว่ารอให้สมาชิกมาชำระเงินจนครบจำนวนจึงจะนำเงินส่งชำระหนี้แก่สหกรณ์ และยังพบว่ากรรมการบางคนที่รับชำระหนี้จากสมาชิกแล้ว ได้นำเงินไปใช้ส่วนตัว

ในประเด็นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์ควรดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจงแก่คณะกรรมการดำเนินการและสมาชิก เพื่อให้ทราบถึงการกู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 พร้อมแจ้งกำหนดระยะเวลาที่สมาชิกต้องส่งเงินแก่สหกรณ์และระยะเวลาที่สหกรณ์ต้องส่งคืนแก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ นอกจากนั้นแล้วสหกรณ์ควรมีการสอบทานหนี้อย่างเป็นระบบมี

การจดทำบันทึก การสอบทานหนี้เพื่อให้ทราบถึงมูลหนี้ระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ว่าตรงกันหรือไม่ และสหกรณ์ควรมีการเตือนหนี้แก่สมาชิกอย่างจริงจังทั้งการทำหนังสือเตือน การออกเตือนเป็นรายกลุ่มและรายบุคคลเพื่อให้สมาชิกชำระหนี้ก่อนสิ้นปีบัญชี

8) ขณะนี้สมาชิกที่กู้ยืมกองทุนรวมฯ ค้างชำระหนี้เป็นจำนวนเท่าไร

จากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 เกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมฯ พบว่าส่วนใหญ่คณะกรรมการดำเนินการ ทั้ง 13 สหกรณ์ ไม่ทราบว่าสมาชิกมีหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์เป็นจำนวนเท่าไร ซึ่งในประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงความสนใจของขบวนการสหกรณ์ในการบริหารการจัดการธุรกิจสินเชื่อในสหกรณ์

แต่จากการตรวจสอบบัญชีลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์พบว่าส่วนใหญ่จำนวนหนี้ของสมาชิกที่กู้ยืมไปยังคงที่เท่ากับจำนวนหนี้ที่สหกรณ์กู้ยืมจากกองทุนรวมฯ ปี 2544 ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ควรให้ความสนใจสมาชิกที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ มิใช่ปล่อยให้เป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขในปัจจุบัน

9) ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 สหกรณ์เคยส่งชำระหนี้ เงินกองทุนหรือไม่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า มี 9 สหกรณ์ไม่เคยส่งชำระหนี้คืนกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 มี 3 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรชุมชน ตำบลนาจาน จำกัด สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด ได้ส่งชำระหนี้กองทุน ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ไม่ชำระหนี้เงินกู้ จึงทำให้สหกรณ์ไม่สมารถส่งชำระหนี้เงินกู้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

10) ปัจจุบันสหกรณ์มีทรัพย์สิน หนี้สิ้น และทุนจำนวนเท่าไร

จากการสอบถามพบว่า คณะกรรมการดำเนินการทั้ง 13 สหกรณ์ จะไม่ทราบว่าสหกรณ์มีทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนในสหกรณ์ จำนวนเท่าไหร่ ซึ่งในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ดำเนินการขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบบัญชีสหกรณ์ โดยในบางคนทราบแต่เพียงว่า สหกรณ์มีหนี้สินมากกว่าทุนของสหกรณ์ และคิดว่าสหกรณ์ไม่มีความสามารถในการชดใช้หนี้คืน

ควรมีการให้การศึกษาอบรมด้านระบบบัญชีแก่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของสหกรณ์ในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ทั้งสภาพคล่องทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไรเพื่อจะได้นำความรู้มาแก้ไขปรับปรุง การดำเนินงานของสหกรณ์

11) สหกรณ์ดำเนินธุรกิจอะไรบ้างในปัจจุบัน มีปริมาณธุรกิจเท่าไร

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในปัจจุบัน พบว่าสหกรณ์ 11 สหกรณ์ มีธุรกิจสินเชื่อ โดยการให้กู้แก่สมาชิกเพียงด้านเดียว มีสหกรณ์ 2 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรกรหนองนาคำ จำกัด ที่ทำธุรกิจทั้งสินเชื่อ การขายน้ำมัน ขายสุรา แก่สมาชิกและบุคคลภายนอก สหกรณ์การเกษตรวังชัย จำกัด ที่ทำธุรกิจสินเชื่อ และการขายสุราพื้นเมือง

จากนั้นผู้ศึกษา จึงได้ถามต่อถึงปริมาณธุรกิจที่สหกรณ์ได้ทำในปัจจุบัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า คณะกรรมการทั้ง 13 สหกรณ์ จะไม่ทราบว่าสหกรณ์มีปริมาณธุรกิจเป็นมูลค่าเท่าใด ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ยังมีปริมาณน้อย สหกรณ์ไม่ควรทำธุรกิจสินเชื่อเพียงด้านเดียว สหกรณ์ควรมีการทำธุรกิจที่หลากหลายทั้งการรับฝากเงิน การจัดซื้อวัสดุสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่าย การรับซื้อผลิตผลการเกษตรแก่สมาชิกโดยสหกรณ์ควรมีการรับสมาชิกเพิ่มรวมสมาชิกสมทบ เพื่อเป็นการเพิ่มทุน และปริมาณธุรกิจในสหกรณ์

12) สหกรณ์มีรายได้คุ้มกับรายจ่ายหรือไม่

จากการสัมภาษณ์ในหัวข้อนี้ พบว่าเห็นว่าสหกรณ์ขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในปี 2544 มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย โดยสหกรณ์ฯ มีผลการดำเนินงานขาดทุน จำนวน 9 สหกรณ์ จำนวน 3 สหกรณ์มีกำไรสุทธิในปริมาณเล็กน้อย และจำนวน 1 สหกรณ์ที่ไม่สามารถปิดบัญชีได้มาตั้งแต่แรกตั้ง

ผู้ศึกษา เห็นว่า สหกรณ์ควรมีการเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ โดยเฉพาะปัญหาการค้างชำระหนี้ของธุรกิจสินเชื่อ เพื่อให้สมาชิกมาชำระหนี้คืนต่อสหกรณ์โดยเร็ว และสหกรณ์ควรเพิ่มธุรกิจอื่นๆ เช่น ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย รวมทั้งสหกรณ์ควรมีมาตราการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงด้วย

13) สหกรณ์ควรมีรายได้จากแหล่งไหนมาชำระหนี้ เช่นเงินกู้กองทุนรวมฯ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯ ทั้ง 13 สหกรณ์ เห็นว่าสหกรณ์ควรทำธุรกิจเพิ่มมาจากธุรกิจสินเชื่อ เช่น ธุรกิจการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร และสินค้าอุปโภคบริโภค มาจำหน่าย รวมทั้งการรับซื้อผลิตผลการเกษตรจากสมาชิกในราคาที่ยุติธรรม เพื่อเป็นการสร้างรายได้แก่สหกรณ์เพิ่มขึ้น เพื่อมีเงินมาชำระหนี้กองทุนที่กู้ยืมไปจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ นอกจากนี้แล้วยังมีผู้เสนอให้สหกรณ์มีการระดมเงินทุนเพิ่มจากสมาชิก โดยการเชิญชวนให้สมาชิกมาถือหุ้นและฝากเงินเพิ่มกับสหกรณ์ เพื่อจะมีเงินชำระหนี้ อย่างไรก็ตามมีผู้เสนอว่าสหกรณ์ควรกู้เงินจากแหล่งอื่นมาชำระหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์

สำหรับในประเด็นนี้ ผู้ศึกษา มีความเห็นเช่นเดียวกับคณะกรรมการดำเนินการในการขยายการดำเนินธุรกิจสหกรณ์เพิ่มเติมจากธุรกิจสินเชื่อ ทั้งนี้เพื่อให้สหกรณ์มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและเพียงพอที่จะชำระหนี้เงินเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์

5. ปัญหา อุปสรรคในการส่งชำระหนี้ด้านเงินกองทุนรวมฯ และแนวทางแก้ไข

- สาเหตุที่ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนกองทุนรวม ฯ

ก) สาเหตุจากสมาชิก

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ คณะกรรมการดำเนินการว่าสาเหตุที่สหกรณ์ไม่ สามารถส่งชำระหนี้เงินกองทุนรวมได้เป็นเพราะสมาชิกสหกรณ์ใช่หรือไม่ "คำตอบที่ได้รับพบว่า ใช่" ผู้ศึกษาจึงได้ถามถึงเหตุผลว่าทำไมท่านจึงคิดว่าเป็นเพราะสมาชิกจึงทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งเงินชำระหนี้คืนกองทุนรวมฯ "คำตอบที่ได้ชี้ให้เหตุว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ที่สหกรณ์ดำเนินการอยู่ปัจจุบัน คือธุรกิจสินเชื่อ ที่สหกรณ์ได้จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิก ซึ่งถ้าหากสมาชิกไม่ขอมส่งชำระเงินกู้คืนสหกรณ์ก็จะไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในการดำเนินงาน และไม่มีเงินที่จะส่งชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ต่าง ๆ รวมทั้งหนี้ที่กู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์

ข) สาเหตุจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ทั้ง 13 สหกรณ์ มีสหกรณ์จำนวน 11 สหกรณ์ที่ไม่มีพนักงานสหกรณ์ แต่จะให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในบางตำแหน่ง เช่น ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เจ้าหน้าที่บัญชี หรือเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ดังนั้น ในประเด็นนี้คำตอบที่ได้รับคือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์มิใช่สาเหตุที่ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนได้แต่สำหรับอีก 2 สหกรณ์ที่มีเจ้าหน้าที่ คือสหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด พบว่า ในส่วนของเจ้าหน้าที่สหกรณ์เกษตรหนองนาคำ จำกัด จะขาดความสนใจที่จะปฏิบัติงานถูกต้องและปฏิบัติตามระเบียบทำให้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ในธุรกิจสินเชื่อ เช่น การสอบทานหนี้ การเตือนหนี้ และการเร่งรัดหนี้ จึงทำให้สมาชิกผู้กู้เงินไม่มา ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ ส่วนสหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ พบว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์บางคนมีการทุจริตในหน้าที่ โดยการนำเงินที่สมาชิกนำมาชำระหนี้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว โดยมิได้มีการออกใบเสร็จรับเงินให้แก่สมาชิกเป็นหลักฐาน และปัจจุบันเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้หลบหนีไปแล้ว โดย

สหกรณ์ได้แจ้งความเพื่อดำเนินคดีแล้ว ซึ่งจากเหตุดังกล่าวทำให้สมาชิกรายอื่น ๆ ไม่ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์ไม่มีเงินส่งชำระหนี้เงินกู้กรมส่งเสริม สหกรณ์จนถึงปัจจุบัน

ในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์ควรประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งแจ้งเตือนให้ทราบว่าหากชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ ต้องได้รับใบเสร็จรับเงินไว้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้แสดงว่าได้ชำระหนี้ให้กับสหกรณ์แล้ว นอกจากนั้นควรแจ้งให้สมาชิกทราบถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย ว่าสหกรณ์ได้ดำเนินการไปอย่างไรบ้างเพื่อให้สมาชิกเกิดความมั่นใจในสหกรณ์ เพื่อจะได้มาทำธุรกิจตามปกติ

ก) สาเหตุจากคณะกรรมการสหกรณ์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่า ปัญหาที่สหกรณ์ส่งชำระหนี้เงินกองทุนไม่ได้มาจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยให้เหตุผลว่า คณะกรรมการยังมีการทุจริตโดยการนำเงินที่สมาชิกชำระหนี้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว คณะกรรมการบางคน ปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกกู้และค้ำประกัน รวมทั้งขาดความเสียสละต่อสหกรณ์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

ข) สาเหตุจากการบริหารการจัดการในสหกรณ์

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นนี้ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้ง 13 สหกรณ์ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าการบริหารการจัดการในสหกรณ์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการติดตาม ตรวจสอบเร่งรัดหนี้จากสมาชิกอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งมีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับและระเบียบกำหนด เช่น การเก็บรักษาเงินสดเกินระเบียบ ซึ่งทำให้เสี่ยงต่อความเสียหายด้านการเงิน การลงบัญชีไม่เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน ทำให้สินค้าขาดบัญชี หรือแม้แต่กระทั่งการจัดเอกสารการกู้เงินไม่เรียบร้อยเป็นต้น

ค) สาเหตุจากนโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นว่าภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนเงินทุนที่เพียงพอแก่สหกรณ์ขนาดเล็ก มีการคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ รวมทั้งมีมาตรการผ่อนผัน หากสหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนได้ ด้วยเหตุอันสุดวิสัย ส่วนสาเหตุจากเจ้าหน้าที่ พบว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ยังขาดการติดตามการใช้เงินกู้ของสหกรณ์และสมาชิกกว่าเป็นตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ขาดการเร่งรัดหนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งยังไม่สามารถให้คำแนะนำในการบริหารจัดการแก่สหกรณ์ได้

ง) สาเหตุอื่น ๆ

คณะกรรมการเห็นว่า ในสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนได้นั้น ได้แก่ สหกรณ์เป็นหนี้เงินกู้หลายแห่ง เช่น หนี้กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) หนี้จากกองทุนพัฒนาเอกชน (พอช.) หนี้จากเครือข่ายต่าง ๆที่สหกรณ์เป็นสมาชิก ซึ่งทำให้สหกรณ์ต้อง

ส่งชำระหนี้เงินกู้ในแหล่งอื่น ๆ ก่อน จึงไม่มีเงินส่งชำระหนี้ที่สหกรณ์กู้จากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

นอกจากปัญหาที่พบที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่ที่คณะกรรมการดำเนินการเห็นว่าเป็นปัญหาหลักที่ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรได้ ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีปัญหาปลีกย่อยอื่น ๆ อีกกล่าว คือ

สาเหตุจากสมาชิก

- ขาดความเชื่อถือศรัทธาในสหกรณ์
- สมาชิกคิดว่าเงินที่กู้เป็นเงินให้เปล่าไม่ต้องส่งคืน
- สมาชิกประสบภัยธรรมชาติ จึงไม่มีรายได้ที่จะส่งชำระหนี้
- สมาชิกมีหนี้หลายทาง
- สมาชิกใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ จึงไม่ก่อให้เกิดรายได้
- ราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้ไม่มีรายได้เพียงพอรายจ่าย

สาเหตุจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์

- เจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดความเอาใจใส่ในหน้าที่ ขาดความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน
- เจ้าหน้าที่สหกรณ์ขนาดความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจสินเชื่อทีดี

สาเหตุจากคณะกรรมการดำเนินการ

- คณะกรรมการขาดความรู้ในการบริหารงานธุรกิจของสหกรณ์
- คณะกรรมการยังไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ เช่น ขาดการติดตามตรวจสอบการให้เงินกู้

6. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขหนี้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์จากคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 ซึ่งได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดควรเร่งรัดหนี้จากสหกรณ์ โดยทำหนังสือแจ้งเตือนให้สหกรณ์ทราบถึงกำหนดระยะเวลาการส่งชำระหนี้คืน โดยเตือนก่อนถึงกำหนดชำระ 3 เดือน หลังจากนั้นให้แจ้งเตือนเป็นระยะ ๆ จงถึงวันกำหนด พร้อมทั้งนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

2) ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ เข้าไปช่วยแนะนำการบริหารจัดการธุรกิจในสหกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

3) สหกรณ์ควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่สมาชิกที่กู้เงินไปทั้งหมดในรายละเอียดของกู้เงินตามโครงการการส่งชำระคืน และมาตรการต่าง ๆ ที่สหกรณ์จะดำเนินการแก่สมาชิกที่ผิดสัญญา โดยสหกรณ์ควรเชิญเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีรวมทั้งเจ้าหน้าที่จากแหล่งเงินกู้ที่สหกรณ์ไปกู้เข้าร่วมประชุมเพื่อให้คำแนะนำ

4) สหกรณ์ควรวางกฎหรือหลักเกณฑ์ในการให้เงินกู้แก่สมาชิกอย่างชัดเจนและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

5) สหกรณ์ควรมีการรับสมาชิกเพิ่ม และควรขยายปริมาณธุรกิจให้มากกว่าในปัจจุบัน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย เพื่อที่จะสามารถชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

บทที่ 5
สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ ในการศึกษาดังนี้ คือ

1) เพื่อศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการส่งชำระคือเงินกู้กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์ ขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ข้างต้น ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณจะเป็นการศึกษาวิเคราะห์เอกสารการเงินจากรายงานกิจการประจำปีและงบการเงินของผู้สอบบัญชี จำนวน 12 สหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วนวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร จะเป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจะเป็นการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากคณะกรรมการอำนวยการ สหกรณ์ จำนวน 13 สหกรณ์ จึงสามารถสรุปอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 การศึกษาอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์

(1) การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ส่วนใหญ่ยังมีประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ที่มีอยู่ของสหกรณ์ฯ ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี จำนวน 11 สหกรณ์ และอยู่ในเกณฑ์ที่ดีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 1 สหกรณ์

(2) การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิจากทุนของสหกรณ์ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ซึ่งมีจำนวน 11 สหกรณ์ และอยู่ในเกณฑ์ที่ดี จำนวน 1 สหกรณ์

(3) การวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องทางการเงินที่ไม่ดี มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 9 สหกรณ์ และอยู่ในเกณฑ์ที่ดีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 3 สหกรณ์

(4) การวิเคราะห์อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการก่อหนี้ไม่ดีเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 9 สหกรณ์และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด 3 สหกรณ์

(5) การวิเคราะห์อัตราหมุนของสินทรัพย์

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 สหกรณ์มี สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุนไม่ดี จำนวน 12 สหกรณ์ ต่ำกว่า เกณฑ์มาตรฐานซึ่งต้องไม่ต่ำกว่า 2.66 รอบ

ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินดังกล่าว ไม่ได้นำสหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงโคกระบือภูเวียง จำกัด มาวิเคราะห์ด้วย เนื่องจากสหกรณ์ ฯ ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการเมื่อปี 2544

1.2 การสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

(1) การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

คณะกรรมการที่ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ ทราบเรื่องสหกรณ์ที่กู้ยืมเงินกองทุนกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 โดยสหกรณ์นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อซื้อปุ๋ยไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สมาชิกกู้ยืม สหกรณ์ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ที่ชัดเจน เพียงแต่คณะกรรมการดำเนินการเห็นว่าเหมาะสมก็จะพิจารณาให้กู้ ดังนั้น ผู้ที่กู้เงินจึงได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการและสมาชิกผู้ใกล้ชิดกรรมการ และสมาชิกผู้กู้จะใช้บุคคลค้ำประกันเป็นหลักประกันในการกู้เงิน และเมื่อ

สมาชิกรับเงินกู้จากสหกรณ์ไปแล้วสหกรณ์จะไม่มีการตรวจสอบติดตามว่าสมาชิกนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และเมื่อถึงกำหนดเวลาส่งคืน สหกรณ์ก็ไม่มีการติดตามทวงถามจากสมาชิกผู้กู้ โดยเมื่อถึงกำหนดส่งชำระสมาชิกผู้กู้ก็ไม่นำเงินมาชำระหนี้คืนให้สหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ก็ไม่มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด สำหรับจำนวนหนี้ที่สมาชิกค้างชำระนั้นคณะกรรมการไม่ทราบจำนวนหนี้ที่สมาชิกค้างชำระ

(2) ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนรวมฯ ของสหกรณ์

สหกรณ์ส่วนใหญ่จะไม่ส่งชำระหนี้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยคณะกรรมการดำเนินการจะไม่ทราบว่าสถานภาพของสหกรณ์มีทรัพย์สิน หนี้สินหรือทุน ว่ามีจำนวนเท่าใด และธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ในปัจจุบันคือ ธุรกิจสินเชื่อเท่านั้น ซึ่งธุรกิจสินเชื่อเพียงธุรกิจเดียวทำให้สหกรณ์มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และสำหรับแหล่งรายได้ที่สหกรณ์คิดว่าควรจะมาชำระเงินกองทุนรวมฯ ควรมาจากสมาชิกที่มาถือหุ้นและฝากเงิน จากการกู้ยืม และจากการการดำเนินธุรกิจอื่น ๆ

(3) ปัญหา อุปสรรคในการส่งชำระหนี้คืนเงินกองทุนรวมฯ ปี 2544

สำหรับสาเหตุทำให้สหกรณ์การเกษตรไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ในส่วนที่มีสาเหตุจากสมาชิกได้แก่การที่สมาชิกมีรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงทำให้ไม่มีเงินมาส่งชำระหนี้ ด้านเจ้าหน้าที่สหกรณ์พบว่าไม่ค่อยประสบปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากสหกรณ์ไม่มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน ส่วนในด้านคณะกรรมการการดำเนินการ ปัญหาที่พบได้แก่ การขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานในสหกรณ์ ด้านการบริหารงานในสหกรณ์ ปัญหาที่พบได้แก่ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎหมาย “ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านภาครัฐปัญหาที่พบได้แก่การ สนับสนุนเงินทุนที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสหกรณ์เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินธุรกิจ รัฐควรมีการผ่อนผันแก่สหกรณ์ที่ผิดนัดชำระหนี้ โดยขยายระยะเวลาการส่งชำระหนี้ออกไป และเจ้าหน้าที่รัฐควรมีการแนะนำแก่สหกรณ์ในการบริหารธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการตรวจสอบ ติดตาม เร่งรัดให้สหกรณ์มาชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด”

สำหรับแนวทางแก้ไข เจ้าหน้าที่รัฐควรดำเนินการแจ้งเตือนให้สหกรณ์ทราบเป็นระยะ ๆ ก่อนครบกำหนดสัญญา มีการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่สหกรณ์ที่กู้ยืมเงินเกี่ยวกับการบริหารงานในสหกรณ์ เกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้อย่างชัดเจน และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด สหกรณ์ควรมีการรับสมาชิกเพิ่ม และควรขยายปริมาณธุรกิจให้มากกว่าในปัจจุบันเพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย เพื่อที่จะสามารถชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

2. การอภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

(1) ผลการศึกษาที่พบว่าสาเหตุของการค้างชำระหนี้ ของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์ของคณะกรรมการดำเนินการพบว่า ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนรวมฯ ของสหกรณ์ สหกรณ์ส่วนใหญ่จะไม่ส่งชำระหนี้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยคณะกรรมการดำเนินการจะไม่ทราบว่าสถานภาพของสหกรณ์มีทรัพย์สิน หนี้สินหรือทุน ว่ามีจำนวนเท่าใด และธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ในปัจุบัน คือ ธุรกิจสินเชื่อเท่านั่น ซึ่งธุรกิจสินเชื่อเพียงธุรกิจเดียวทำให้สหกรณ์มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและสำหรับแหล่งรายได้ที่สหกรณ์คิดว่าควรจะมาชำระเงินกองทุนรวมฯ ควรมาจากสมาชิกที่มาถือหุ้นและฝากเงิน จากการกู้ยืม และจากการดำเนินธุรกิจอื่น ๆ

(2) ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับวิเคราะห์ของ อรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์ (2523) ได้วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระคืนหนี้สินเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้วส่วนใหญ่จะชำระคืนทั้งหมดหรือจะชำระมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายได้ในการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับในปีการเพาะปลูกนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์มแล้ว จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

(3) สภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยทั่วไป เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 มีการดำเนินธุรกิจรวม 9,556,066 บาท โดยพบว่าสหกรณ์ 11 สหกรณ์ ได้ดำเนินธุรกิจสินเชื่อมูลค่า 6,080,404 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.63 ส่วนธุรกิจรับฝากเงินมีเพิ่ม 3 สหกรณ์ เป็นเงิน 509,196 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.24 และธุรกิจรวมซื้อมีเพียงจำนวน 3 สหกรณ์ เช่นกัน เป็นเงิน 2,974,466 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.12 ส่วนธุรกิจรวมซื้อรวมขายและธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกพบว่าไม่มีสหกรณ์ใดดำเนินธุรกิจ ส่งผลทำให้สหกรณ์มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะไปส่งชำระหนี้กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์

(4) ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการแนวคิดเกี่ยวกับการบริการ สินเชื่อ ดารณี พุทธวิบูลย์ (2535) ได้อธิบายหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อนั้นจะต้องมีเกณฑ์ในการ

วิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งแต่ละธุรกิจ หรือแต่ละสถาบันย่อยมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติแตกต่างกันไป แต่เป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย การจะให้สินเชื่อแก่สมาชิกรายได้ จะต้องพิจารณาสมาชิกรายนั้นว่าควรแก่การให้สินเชื่อหรือไม่ โดยการสืบสวนข้อมูลสินเชื่อและจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหลักเกณฑ์ที่ใช้ คือ C's policy เพื่อพิจารณาความมั่นคงหรือความเสี่ยงหากปล่อยสินเชื่อให้แก่บุคคลที่ขอสินเชื่อ หลักเกณฑ์นี้พิจารณาลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1 สำหรับผู้ศึกษาและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ทำให้ทราบสภาพการกู้คืนเงิน การส่งชำระหนี้กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษรกร เพื่อเป็นแนวทางในการให้เงินกู้แก่สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 สำหรับสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 13 สหกรณ์ทำให้ทราบถึงสภาพการกู้ยืมเงิน และความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์ขนาดเล็ก

ในการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตร ปี 2544 พบว่า สหกรณ์ยังมีปัญหาในการดำเนินงานในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ รวมทั้งภาครัฐ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาสำหรับสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่นที่กู้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร นำไปใช้ดังนี้

1) ควรมีการติดตามและเร่งรัดหนี้เป็นระยะ

สหกรณ์โดยคณะกรรมการดำเนินการที่รับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ควรออกติดตามเตือนหนี้ เร่งรัดหนี้จากสมาชิกเป็นประจำสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ และพร้องที่จะส่งเงินเมื่อถึงกำหนดชำระ โดยเฉพาะสมาชิกที่มีแนวโน้มจะส่งชำระหนี้ไม่ได้ ควรมีการติดตามถึงบ้านสมาชิก โดยมีการบันทึกหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจน เพื่อนำเสนอคณะกรรมการดำเนินการ

2) การดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แก่สมาชิก

สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่มีความขยันขันแข็ง มีความตั้งใจจริง และมีแผนในการปรับปรุงฟื้นฟูหรือพัฒนาการประกอบอาชีพของตนเอง ที่มีความเป็นไปได้และมีลู่ทางชำระหนี้ได้ รวมทั้งมีความสมัครใจ และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขในการปรับปรุงหนี้ที่มีความเป็นไปได้ และเหมาะสมกับสภาพปัญหา โดยสหกรณ์ต้องส่งเสริมอบรมให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพ

ของสมาชิก โดยการประสานงานกับภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สมาชิกมีลู่ทางที่จะชำระหนี้คืนสหกรณ์ได้

3) การดำเนินคดีกับสมาชิก

สำหรับสมาชิกที่สหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นว่าจะไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ โดยที่สมาชิกมีเจตนาบิดพริ้วบ่ายเบี่ยง ไม่ยอมชำระหนี้ และหนี้ของสมาชิกยังไม่ขาดอายุความ สหกรณ์ควรรวบรวมเอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกู้เงินของสมาชิก เสนอที่ประชุมคณะกรรมดำเนินการเพื่อพิจารณาลงมติดำเนินคดีกับสมาชิกรายนั้น เพื่อมิให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่สมาชิกรายอื่น ๆ

4) การดำเนินการตัดหนี้สูญ

สำหรับสหกรณ์ที่พบเหตุ ดังต่อไปนี้สหกรณ์ควรพิจารณาดำเนินการตัดหนี้สูญ

(1) กรณีพบว่าสมาชิกไม่มีความสามารถชำระหนี้คือได้จริง ซึ่งสหกรณ์สามารถวิเคราะห์ได้ตามกระแสเงินสดของสมาชิก หรือจากการรับรองข้อเท็จจริง โดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง หรือคำรับรองของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในพื้นที่ที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่

(2) กรณีสมาชิกไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และยากต่อการติดตาม ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก การสำรองข้อเท็จจริงโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ที่เกี่ยวข้องหรือคำรับรองของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในพื้นที่ที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่ หรือเอกสารหลักฐานอื่นที่ เชื่อถือได้

(3) กรณีที่พบว่าสหกรณ์ดำเนินการบังคับคดีกับสมาชิกแล้วไม่คุ้มค่าใช้จ่าย หรือก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคมและต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างรุนแรงซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการสำรวจข้อเท็จจริง เกี่ยวกับหนี้สิน และทรัพย์สินของลูกหนี้ตลอดจนเอกสารคำรับรองหรือรายงานในการดำเนินงานคดีของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง หรือรายงานสถานะความเป็นอยู่ของสมาชิกและครัวเรือน ตลอดจนกระแสความรู้สึก ของราษฎรในท้องที่และใกล้เคียง อันเนื่องผลกระทบจากการบังคับคดีของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

(4) กรณีที่เป็นภาระแก่สหกรณ์ ที่ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ตามปกติต้องเสียไป โดยไม่คุ้มค่าในการพยายามที่จะดูและรักษา หรือติดตามเร่งรัดหนี้ดังกล่าว หรือไม่คุ้มประโยชน์โดยใช้เวลาดังกล่าวไปปฏิบัติหน้าที่อันจะเกิดประโยชน์มากกว่า

(5) กรณีสมาชิกขาดอายุความหรือเป็นหนี้ค้างชำระเกินกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยได้ทำให้อายุความสะดุดหมุดลงหรือมีผู้รับสภาพความรับผิดทางแพ่ง แทนสมาชิก โดยผู้รับสภาพหนี้ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในเงินกู้นั้น

3.3 สำหรับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น เป็นแนวทางในการดำเนินการพิจารณาจ่ายเงินกู้ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระที่กู้ยืมเงินกองทุนนวมเพื่อช่วบเหลือเกษตรกร ทั้งจะทำให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด มีข้อมูลในการแนะนำ ส่งเสริม ตลอดจนวางแผนการดำเนินงานใน ปี ต่อไป

3.4 สำหรับกรมส่งเสริมสหกรณ์ จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบ นโยบายวางแผนการให้การสนับสนุน เงินทุน กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร แต่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานในการพิจารณากลั่นกรอง ให้เงินกู้ยืมแก่สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.5.1 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของสหกรณ์ขนาดเล็กในจังหวัดขอนแก่น เพื่อทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา สำหรับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอื่น ๆ ที่มีหนี้ค้างชำระเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นตามแนวทางที่ได้ศึกษาไว้

3.5.2 ควรมีการศึกษาถึงความต้องการในการขอรับการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือกเษตรกร ของสหกรณ์ขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ทราบข้อมูล ที่แท้จริง ควรมีการวิเคราะห์ความพร้อมของสหกรณ์จากข้อมูลด้านการเงิน สภาพการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์และความต้องการด้านสินเชื่อของสมาชิกอย่างแก้จริง เพื่อจะทำให้ไม่เกิดปัญหา หนี้ค้างชำระแต่อย่างไร

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรสมัชชา (1) เขาสวนกวาง จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	12,411.08	19,405.81
เงินฝากชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์ภาคอีสาน จำกัด		100.00	0.00
เงินลงทุนระยะสั้น - สุทธิ	3	566,251.00	476,419.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	4	18,757.75	12,065.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		597,519.83	507,889.81
เงินลงทุนระยะยาว-หุ้นชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์ภาคอีสาน จำกัด		1,500.00	500.00
ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว-โครงการ SIF		92,125.00	184,250.00
เครื่องใช้สำนักงาน-สุทธิ		2,660.28	3,825.28
สินทรัพย์อื่น	5	36,628.89	31,458.58
รวมสินทรัพย์		730,434.00	727,923.67
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์	6	40,000.00	40,000.00
เงินรับฝากออมทรัพย์-โครงการ SIF		72,546.00	65,956.00
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย		374.30	374.30
เจ้าหนี้เงินยืมทดรอง-โครงการ SIF		50,000.00	50,000.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	7	6,215.48	4,030.31
รวมหนี้สินหมุนเวียน		169,135.78	160,360.61
กองทุนโครงการจัดสวัสดิการ-โครงการ SIF		510,122.97	510,122.97
รวมหนี้สิน		679,258.75	670,483.58

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		60,050.00	60,050.00
ทุนสำรอง		0.00	2,712.74
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน		0.00	(2,712.74)
		0.00	0.00
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(2,609.91)	0.00
บวก ขาดทุนสุทธิ		(6,264.84)	(2,609.91)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		0.00	2,712.74
		8,874.75	(2,609.91)
รวมทุนของสหกรณ์		51,175.25	57440.09
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		730,434.00	727,923.67

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ลงชื่อ วัชริน บัวสีกา
(นายวัชริน บัวสีกา)
ประธานกรรมการ

สำเนาถูกต้อง
สุกัญญา โชคเจริญ
(นางสาวสุกัญญา โชคเจริญ)
เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี 2

ลงชื่อ สยุธ พลเสนา
(นายสยุธ พลเสนา)
เลขานุการ
วันที่ 30 กรกฎาคม 2546

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรโนนข่า จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	6,756.20	18,987.06
ลูกหนี้ระยะสั้น		43,500.00	43,500.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		1,934.26	0.00
วัสดุคงเหลือ		0.00	245.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		52,190.46	62,732.06
สินทรัพย์อื่น			
เงินยืมทดรองกลุ่มผู้ผลิตสาโท บ้านห้วยโจด		11,000.00	0.00
หุ้นชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์ภาคอีสาน จำกัด		600.00	0.00
รวมสินทรัพย์		63,790.46	62,732.06
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	3	40,000.00	40,000.00
ดอกเบี้ยค้างจ่ายกรมส่งเสริมสหกรณ์		1,778.62	0.00
รวมหนี้สิน		41,778.62	40,000.00

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		18,030.00	18,030.00
กำไรสุทธิรอการจัดสรร		4,702.06	0.00
ขาดทุนสุทธิประจำปี		(720.22)	4,702.06
รวมทุนของสหกรณ์		22,011.84	22732.06
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		63,790.46	62,732.06

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ลงชื่อ วุฒิศักดิ์ ประทาน
(นายวุฒิศักดิ์ ประทาน)
ประธานกรรมการ

ลงชื่อ สมบัติ สุวิชา
(นายสมบัติ สุวิชา)
เหรัญญิก
วันที่ 25 สิงหาคม 2546

สำเนาถูกต้อง
สุกัญญา โชคเจริญ
(นางสาวสุกัญญา โชคเจริญ)
เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี 2

สำเนา

สหกรณ์การเกษตร สกย.อ. (1) ชุมแพ จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 30 เมษายน 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	14,045.69	28,864.97
เงินสดขาดบัญชี		8,164.00	0.00
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ	3	409,038.10	391,862.40
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	4	27,532.00	12,332.90
สินค้าคงเหลือ		0.00	21,100.00
ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	5	3,027.50	0.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		461,807.29	454,160.27
เครื่องใช้สำนักงาน		4,424.36	5,597.46
รวมสินทรัพย์		466,231.65	459,757.73
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	6	310,000.00	310,000.00
เจ้าหนี้การค้า		89,000.00	107,000.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	7	14,709.89	157.42
รวมหนี้สินหมุนเวียน		413,709.89	417,157.42
รวมหนี้สิน		413,709.89	417,157.42

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		60,550.00	59,950.00
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(17,349.69)	0.00
บวก ขาดทุนสุทธิ		0.00	(17,349.69)
หัก โอนกำไรสุทธิมาชดเชย		9,321.45	0.00
		(8,028.24)	(17,349.69)
กำไรสุทธิประจำปี			
กำไรสุทธิ		9,321.45	0.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุนสะสม		(9,321.45)	0.00
		0.00	0.00
รวมทุนของสหกรณ์		52,521.76	42,600.31
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		466,231.65	459,757.73

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ลงชื่อ บุญฤทธิ์ คานราบ
(นายบุญฤทธิ์ คานราบ)
ประธานกรรมการ

ลงชื่อ รุจวรี ใจจันทึก
(นางสาวรุจวรี ใจจันทึก)
เลขานุการ
วันที่ 29 กันยายน 2546

สำเนาถูกต้อง
ธัญญานันท์ เลาไธสง
(นางสาวธัญญานันท์ เลาไธสง)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 3

สหกรณ์การเกษตรชุมชนตำบลนาจาน จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	131,986.57	88,551.94
ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น - สุทธิ	3	37,000.00	194,000.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		9,378.69	2,934.20
ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ		1,034.48	0.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		179,399.74	285,486.14
รวมสินทรัพย์		179,399.74	285,486.14
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	4	157,173.07	194,000.00
เงินรับฝากออมทรัพย์		9,360.00	25,562.73
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	5	5,862.67	410.96
รวมหนี้สินหมุนเวียน		172,395.74	219,973.69
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		38,300.00	56,750.00
กำไรสุทธิรอการจัดสรร	6	8,762.45	0.00
กำไร(ขาดทุน)สุทธิประจำปี		(40,058.45)	8,762.45
รวมทุนของสหกรณ์		7,004.00	65,512.45
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		179,399.74	285,486.14

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ลงชื่อ สถาพร สินโพธิ์
(นายสถาพร สินโพธิ์)
ประธานกรรมการ

ลงชื่อ ทองพูน จันทร์กำเนิด
(นายทองพูน จันทร์กำเนิด)
เหรัญญิก
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2547

สหกรณ์ชุมชนตำบลวังชัย จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มกราคม 2546

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินฝากธนาคาร		1,286.61
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ		193,800.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		11,405.62
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		11,405.62
		0.00
วัสดุคงเหลือ		395.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		195,481.61
หุ้นชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์ภาคอีสาน จำกัด		500.00
ลูกหนี้ระยะยาว - สุทธิ		520,000.00
รวมสินทรัพย์		715,981.61
หนี้สินและทุนของสหกรณ์		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืม	2	176,000.00
ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	4	104,000.00
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย		74.01
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	3	4,467.27
รวมหนี้สินหมุนเวียน		284,541.28
หนี้สินระยะยาว	4	416,000.00
รวมหนี้สิน		700,541.28

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท
ทุนของสหกรณ์		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)		
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		51,000.00
ทุนสำรอง		1,406.33
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน		(1,406.33)
		0.00
ขาดทุนสุทธิประจำปี		
ขาดทุนสุทธิ		(33,966.00)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		1,406.33
		(32,559.67)
รวมทุนของสหกรณ์		15,440.33
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		715,981.61

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ลงชื่อ สนอง เสนา
(นายสนอง เสนา)
ประธานกรรมการ

ลงชื่อ ระพิพรรณ เจริญชัย
(นางระพิพรรณ เจริญชัย)
เลขานุการ
วันที่ 10 มีนาคม 2546

สำเนาถูกต้อง
ลงชื่อ ประนอม ค้าเธียร
(นางประนอม ค้าเธียร)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 5

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรชาวไร่มันสำปะหลังขอนแก่น จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	3	1,674.72	100,464.42
เงินสดขาดบัญชี		259,229.56	71,520.00
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ	4	876,285.00	895,355.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	5	18,448.80	9,893.60
สินค้าขาดบัญชีรอหาผู้รับผิดชอบ		4,090.00	4,090.00
หัก สำรองสินค้าขาดบัญชีรอหาผู้รับผิดชอบ		4,090.00	4,090.00
		0.00	0.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	6	1,129.60	836.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		1,156,767.68	1,078,069.02
เงินลงทุนระยะยาว	7	3,500.00	3,500.00
ลูกหนี้ระยะยาว-เงินกู้โครงการ SIF		55,000.00	134,750.00
เครื่องใช้สำนักงาน - สุทธิ		1,377.96	2,165.16
เงินทดรองจ่าย - โครงการ SIF		10,089.00	10,089.00
รวมสินทรัพย์		1,226,734.64	1,228,573.18
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	8	84,000.00	84,000.00
เจ้าหนี้การค้า บริษัทไทยมาเก็ตติ้ง จำกัด		527,000.00	527,000.00
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย		597.17	597.17
กองทุนโครงการจัดสวัสดิการ - โครงการ SIF		488,425.98	480,945.98
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	9	110,952.00	95,836.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน		1,210,975.15	1,188,379.15
รวมหนี้สิน		1,210,975.15	1,188,379.15

	ปี 2546	ปี 2545
หมายเหตุ	บาท	บาท

<u>ทุนของสหกรณ์</u>

ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)		
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	138,800.00	138,800.00
ทุนสำรอง		
ทุนสำรอง	0.00	36,379.32
<u>หัก</u> โอนไปชดเชยขาดทุนสะสม	0.00	(36,379.32)
	0.00	0.00
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	7,392.36	7,392.36
ขาดทุนสะสม		
ยอดยกมา	(105,998.33)	(38,918.81)
<u>บวก</u> ขาดทุนสุทธิ	(24,434.54)	(103,458.84)
<u>หัก</u> โอนทุนสำรองมาชดเชย	0.00	36,379.32
	(130,432.87)	(105,998.33)
รวมทุนของสหกรณ์	15,759.49	40,194.03
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	1,226,734.64	1,228,573.18

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) นิธิโรจน์ รัศมีโชติภัทธ์
(นายนิธิโรจน์ รัศมีโชติภัทธ์)
ประธานกรรมการ

ลงชื่อ ทองมี บุระพันธ์
(นายทองมี บุระพันธ์)
รองประธานกรรมการ
วันที่ 18 กรกฎาคม 2546

สำเนาถูกต้อง
อัจฉราภรณ์ อัศวพัฒนากูล
(นางอัจฉราภรณ์ อัศวพัฒนากูล)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 3

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรคีมชาด - ดอนดู่ จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	3,779.08	2,719.19
ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น		53,000.00	53,000.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	3	1,934.44	0.00
สินค้าขาดบัญชีรอหาผู้รับผิดชอบ		16,374.12	16,374.12
หัก สำรองสินค้าขาดบัญชีรอหาผู้รับผิดชอบ		16,374.12	16,374.12
		0.00	0.00
วัสดุคงเหลือ		1,393.00	1,393.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		60,106.52	57,112.19
รวมสินทรัพย์		60,106.52	57,112.19
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์	4	53,000.00	53,000.00
เงินรับฝากกลุ่มสตรีสหกรณ์	5	1,000.00	1,000.00
ดอกเบี้ยเงินกู้ค้างจ่ายกรมส่งเสริมสหกรณ์		2,036.25	0.00
เงินสดเกินบัญชีรอตรวจสอบ		38,861.00	38,861.00
ดอกเบี้ยธนาคารรอส่งคืนกรมส่งเสริมสหกรณ์		54.90	54.90
รวมหนี้สินหมุนเวียน		94,952.15	92,915.90
รวมหนี้สิน		94,952.15	92,915.90

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		22,110.00	22,110.00
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(57,913.71)	0.00
หัก โอนกำไรสุทธิมาชดเชย		958.08	0.00
		(56,955.63)	0.00
กำไรสุทธิประจำปี			
กำไรสุทธิ		958.08	0.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุนสะสม		(958.08)	0.00
		0.00	0.00
ขาดทุนสุทธิประจำปี		0.00	(57,913.71)
รวมทุนของสหกรณ์		(34,845.63)	(35,803.71)
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		60,106.52	57,112.19

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ไพศาล สระพรม
(นายไพศาล สระพรม)
ประธานกรรมการ

สำเนาถูกต้อง
สุทธิ รักประสิทธิ์
(นายสุทธิ รักประสิทธิ์)
เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 7

ลงชื่อ กาญจนา ลีโสดา
(นางกาญจนา ลีโสดา)
เลขานุการ
วันที่ 16 มิถุนายน 2546

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรหนองนาคำ จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 และ 2544

	หมายเหตุ	ปี 2545 บาท	ปี 2544 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	167,534.63	272,915.14
ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น - สุทธิ	3	788,991.00	1,140,246.10
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	4	46,466.50	24,808.50
ข้าวเปลือกโครงการฯปีการผลิต 43/44		113,807.10	493,332.00
ค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวเปลือกโครงการฯ 43/44		1,705.00	6,644.00
สินค้าคงเหลือ		127,055.82	208,697.53
สินค้าขาดบัญชีรอหาผู้รับผิดชอบ		86,801.15	75,935.40
หัก สำรองสินค้าขาดบัญชีรอหาผู้รับผิดชอบ		86,801.15	75,935.40
		0.00	0.00
วัสดุคงเหลือ		17,680.00	16,425.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	5	12,862.00	14,101.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		1,276,102.05	2,177,169.27
เงินลงทุนระยะยาว	6	16,440.00	500.00
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	7	521,356.70	552,253.00
ค่าใช้จ่ายทำร่องระบายน้ำรอตัดบัญชี		28,000.00	0.00
รวมสินทรัพย์		1,841,898.75	2,729,922.27
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	8	820,273.98	1,100,000.00
เจ้าหนี้การค้า	5	2,041.95	2,058.54
ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี	9	112,950.00	107,755.00
เงินรับฝาก	10	129,636.45	138,619.77
ขายข้าวเปลือกโครงการเชื่อมโยงฯ ปี 44/45		113,450.90	507,302.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	11	32,562.11	26,289.44
รวมหนี้สินหมุนเวียน		1,210,915.39	1,882,024.75

	หมายเหตุ	ปี 2545 บาท	ปี 2544 บาท
หนี้สินระยะยาว (เงินกู้ธนาคารออมสิน)	9	0.00	113,159.00
สำรองบำเหน็จพนักงาน		40,720.00	40,720.00
รวมหนี้สิน		1,251,635.39	2,035,903.75
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		584,660.00	633,780.00
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	12	131,407.08	131,407.08
ขาดทุนสะสม		(71,168.56)	(36,675.09)
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ		(54,635.16)	(34,493.47)
ขาดทุนสะสมคงเหลือ		(125,803.72)	(71,168.56)
รวมทุนของสหกรณ์		590,263.36	694,018.52
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		**1,841,898.75**	**2,729,922.27**

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) หนูเวียง ทรงศรี
(นายหนูเวียง ทรงศรี)
ประธานกรรมการ

สำเนาถูกต้อง
เครือวรรณ แสงศรีเรือง
(นางสาวเครือวรรณ แสงศรีเรือง)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 3

ลงชื่อ วิเชียร หล้าคำ
(นายวิเชียร หล้าคำ)
เหรัญญิก
วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2546

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรแบบผสมผสานขอนแก่น จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	3	141,653.75	123,588.40
ลูกหนี้ระยะสั้น	4	2,025,172.32	1,829,922.32
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	5	109,666.00	33,275.60
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		2,276,492.07	1,986,786.32
เงินลงทุนระยะยาว	6	270,889.00	270,889.00
ลูกหนี้ระยะยาว - เงินกู้		400,510.00	215,660.00
เครื่องใช้สำนักงาน - สุทธิ		1,354.52	2,554.52
รวมสินทรัพย์		2,949,245.59	2,475,889.84
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	7	1,073,000.00	1,073,000.00
เจ้าหนี้กองทุนโครงการจัดสวัสดิการ - โครงการ SIF		290,719.00	290,719.00
กองทุนโครงการจัดสวัสดิการ - โครงการ SIF		898,958.55	881,358.55
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	8	82,615.00	63,480.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน		2,345,292.55	2,308,557.55
หนี้สินระยะยาว	9	385,060.00	0.00
รวมหนี้สิน		2,730,352.55	2,308,557.55
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		188,300.00	168,000.00
ทุนสำรอง			
ทุนสำรอง		25,800.00	16,953.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุนสะสม		(667.71)	(16,953.00)
		25132.29	0.00

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(667.71)	0.00
<u>บวก</u> ขาดทุนสุทธิ		0.00	(17,620.71)
<u>หัก</u> โอนทุนสำรองมาชดเชย		(667.71)	16,953.00
		0.00	(667.71)
กำไรสุทธิประจำปี		5,460.75	0.00
รวมทุนของสหกรณ์		218,893.04	167,332.29
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		2,949,245.59	2,475,889.84

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) บุญกาจ แจ้งพรมมา
(นายบุญกาจ แจ้งพรมมา)
ประธานกรรมการ

สำเนาถูกต้อง
สุจิตตา คนบุญ
(นางสาวสุจิตตา คนบุญ)
เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี 2

ลงชื่อ ดำรงณ์ เพ็ชร์คำ
(นายดำรงณ์ เพ็ชร์คำ)
เหรัญญิก
วันที่ 21 กันยายน 2546

สำเนา

สหกรณ์ชุมชนตำบลบ้านเหล่า จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	3,481.41
ลูกหนี้ระยะสั้น - เงินกู้		88,000.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	3	9,969.29
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		101,450.70
เงินลงทุนระยะยาว	4	3,500.00
ลูกหนี้ระยะยาว - เงินกู้		300,000.00
เครื่องใช้สำนักงาน - สุทธิ		751.62
รวมสินทรัพย์		405,702.32
หนี้สินและทุนของสหกรณ์		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืม	5	80,000.00
ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	6	70,000.00
ดอกเบี้ยค้างจ่ายเงินกู้		4,216.44
รวมหนี้สินหมุนเวียน		154,216.44
หนี้สินระยะยาว	6	230,000.00
รวมหนี้สิน		384,216.44

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท
ทุนของสหกรณ์		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)		
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		55,200.00
ขาดทุนสะสม		
ยอดยกมา		(3,878.16)
บวก ขาดทุนสุทธิ		(29,835.96)
		(33,714.12)
รวมทุนของสหกรณ์		21,485.88
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		405,702.32

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) วีระพงษ์ คำภูมี **(ลงชื่อ) บุญสาร จักราช**

(นายวีระพงษ์ คำภูมี) **(นายบุญสาร จักราช)**

ประธานกรรมการ **รองประธานกรรมการ**

วันที่ 20 พฤษภาคม 2546

สำเนาถูกต้อง

(ลงชื่อ) อัจฉราภรณ์ อัศวพัฒนากูล

(นางอัจฉราภรณ์ อัศวพัฒนากูล)

นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 3

สำเนา

สหกรณ์สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) มัญจาคีรี จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	1,467.04	43,507.05
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ	3	2,094,384.50	1,327,820.00
ค่าใช้จ่ายโครงการจัดสวัสดิการ		0.00	1,838.18
ดอกเบี้ยเงินกู้สวัสดิการค้างรับ		61,407.50	0.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		2,157,259.04	1,373,165.23
เงินลงทุนระยะยาว	4	500.00	500.00
ลูกหนี้ระยะยาว	5	190,630.00	370,700.00
รวมสินทรัพย์		2,348,389.04	1,744,365.23
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	6	597,000.00	0.00
เจ้าหนี้การค้า		354,600.00	354,600.00
เจ้าหนี้เงินยืมทดรอง		100.00	15,406.00
ดอกเบี้ยค่าปรับปุ๋ยค้างจ่าย		58,212.90	52,074.90
สวัสดิการเด็กด้อยโอกาสค้างจ่าย		59,700.00	59,700.00
สวัสดิการผู้ป่วยเรื้อรังค้างจ่าย		38,080.00	38,080.00
สวัสดิการคนชราค้างจ่าย	8	84,660.00	84,660.00
ดอกเบี้ยเงินกู้ค้างจ่าย		5,359.71	0.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน		1,197,712.61	604,520.90
กองทุนโครงการจัดสวัสดิการ	9	1,107,121.78	1,048,600.00
รวมหนี้สิน		2,304,834.39	1,653,120.90

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		87,600.00	87,600.00
ทุนสำรอง			
ทุนสำรอง		34,108.00	0.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน		(34,108.00)	0.00
		-	-
กำไรสุทธิรอการจัดสรร		63,535.16	63,535.16
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(59,890.83)	(34,317.58)
บวก ขาดทุนสุทธิ		(81,797.68)	(25,573.25)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		(34,108.00)	(0.00)
		(107,580.51)	(59,890.83)
รวมทุนของสหกรณ์		43,554.65	91,244.33
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		2,348,389.04	1,744,365.23

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ยุทธนา ยอดภิรมย์
(นายยุทธนา ยอดภิรมย์)
เลขานุการ

สำเนาถูกต้อง **ลงชื่อ** **คำภู เทพาขันธ์**
สุกาญดา สุภธีระ **(นายคำภู เทพาขันธ์)**
(นางสาวสุกาญดา สุภธีระ) **เหรัญญิก**
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 3 **วันที่** **กรกฎาคม 2546**

สำเนา

สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (1) ชนบท จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 และ 2545

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	5,154.16	232,260.96
ลูกหนี้ระยะสั้น - สุทธิ	3	715,265.00	70,800.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		5,775.00	0.00
สินค้าขาดรอหาผู้รับผิดชอบ		4,400.00	4,400.00
		4,400.00	4,400.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		0.00	0.00
เงินลงทุนระยะยาว	4	726,194.16	303,060.96
ลูกหนี้ระยะยาว - เงินกู้		227,850.00	227,550.00
เครื่องใช้สำนักงาน - สุทธิ		354,550.00	788,000.00
เงินมัดจำค่าที่ดิน		5,052.46	6,367.96
สินทรัพย์อื่น	5	220,000.00	220,000.00
รวมสินทรัพย์		25,200.00	29,600.00
หนี้สินและทุนของสหกรณ์		1,558,846.62	1,574,578.92
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม - กสส.	6	40,000.00	0.00
เจ้าหนี้การค้า อตก.		240,876.77	240,876.77
ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	8	48,000.00	48,000.00
เงินรับฝากออมทรัพย์		7,600.00	7,600.00
ดอกเบี้ย อตก. ค้างจ่าย		90,177.00	60,067.40
เงินยืมทดรอง - เมนู 5		25,980.00	0.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	7	13,612.08	10,000.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน		466,245.85	366,544.17
หนี้สินระยะยาว	8	192,000.00	192,000.00
กองทุนโครงการจัดสวัสดิการ (เมนู 5)		1,017,967.00	1,016,987.00
รวมหนี้สิน		1,676,212.85	1,575,531.17

	หมายเหตุ	ปี 2546 บาท	ปี 2545 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		257,550.00	254,050.00
ทุนสำรอง			
ทุนสำรอง		0.00	0.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน		0.00	(69,000.00)
		0.00	0.00
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา	9	(255,002.25)	(223,430.72)
บวก ขาดทุนสุทธิ		(119,913.98)	(100,571.53)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		0.00	69,000.00
		(374,916.23)	(255,002.25)
รวมทุนของสหกรณ์		(117,366.23)	(952.25)
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		1,558,846.62	1,574,578.92

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ประสาท เขาแก้ว
(นายประสาท เขาแก้ว)
ประธานกรรมการ

ลงชื่อ ขรรค์ชัย หมู่เมืองสอง
(นายขรรค์ชัย หมู่เมืองสอง)
เลขานุการ
วันที่ 20 มิถุนายน 2546

สำเนาถูกต้อง
สมฤดี ทองมีศรี
(นางสมฤดี ทองมีศรี)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 5

แนวทางการสัมภาษณ์กรรมการดำเนินการสหกรณ์
เรื่อง การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก ในจังหวัดขอนแก่นที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หัวข้อที่สัมภาษณ์

1. การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544
   - ทราบเรื่องสหกรณ์กู้ยืมเงินกองทุนรวม ฯ หรือไม่
   - สหกรณ์นำเงินที่กู้จากกองทุนรวมฯ ไปทำอะไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่
   - ในการให้สมาชิกกู้เงิน สหกรณ์มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สมาชิกกู้อย่างไร
   - สมาชิกที่กู้ยืมเงินใช้หลักประกันใด สหกรณ์มีการตรวจสอบหรือไม่ ตรวจอย่างไร
   - สหกรณ์เคยตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกหรือไม่ ตรวจอย่างไร ผลเป็นอย่างไร
   - สหกรณ์เคยติดตามทวงถามหนี้เมื่อครบกำหนดหรือไม่ ติดตามทวงถามอย่างไร
   - สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนรวมฯ เคยนำเงินมาชำระหนี้หรือไม่ สมาชิกที่ไม่มาชำระหนี้สหกรณ์แก้ไขปัญหาอย่างไร
   - ขณะนี้สมาชิกที่กู้เงินกองทุนรวมฯ ค้างชำระหนี้เป็นจำนวนเท่าไร
2. ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนรวมฯ
   - สหกรณ์เคยส่งชำระหนี้เงินกองทุนรวมฯ หรือไม่
   - ปัจจุบันสหกรณ์มีทรัพย์สิน หนี้สิน และทุน จำนวนเท่าไร
   - สหกรณ์ดำเนินธุรกิจอะไรบ้างในปัจจุบัน มีปริมาณธุรกิจเท่าไร
   - สหกรณ์มีรายได้คุ้มดับรายจ่ายหรือไม่
   - สหกรณ์ควรมีรายได้จากแหล่งไหนมาชำระหนี้เงินกู้กองทุนรวมฯ
3. ปัญหา อุปสรรคในการกู้ยืมเงินกองทุนรวมฯ และแนวทางแก้ไข
   - อะไรเป็นสาเหตุทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนกองทุนรวมฯ
     1) สมาชิกสหกรณ์ฯ
     2) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ
     3) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

4) การบริหารงานในสหกรณ์

5) นโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

- แนวทางแก้ไขปัญหา

****

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2544) โครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร.

กัลยาพร กัลยาบุตร (2535) ปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2533 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จันทร์ศรี สมวิลาศ (2536) ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จำลอง โต๊ะทอง (2524) ข้าพเจ้ากับ ธ.ก.ส. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ เกษตร

ตารณีพุทธพิบูลย์ (2535) การวิเคราะห์สินเชื่อ.เอกสารการสอบชุดวิชาการบริหารสินเชื่อ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ (2526) เศรษฐศาสตร์เกษตร.ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.(2536). (ค) รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุน – รอบ ปี บัญชี 1 เมษายน 2538 – 31 มีนาคม 2539 .กรุงเทพมหานคร.

พิชิต ธานี (2527) หลักเศรษฐศาสตร์เกษตร.เชียงใหม่: ทิพย์เนตรการพิมพ์.

มานะ นาคำ (2540) ชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน จำกัด รายงานเอกสารโครงการสหกรณ์ ขนาดเล็ก.

เยาวภา แสนกาวิน (2526) สหกรณ์การเกษตรอำเภอนาแก: แหล่งเงินกู้ของชาวบ้านหมากเฟือง ตำบล หนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันเพ็ญ อนิวรรตพงศ์ (2530) สถาบันการเงินและตลาด.กรุงเทพมหานคร: กิ่งจันทร์การพิมพ์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2533) บทบาท ธ.ก.ส. กับการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อการเกษตร. กรุงเทพมหานคร. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ศิริพร อรุณธรรม (2529) การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปะศาสตร์ มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุณี ศักกรนันทน์ (2535) ลักษณะและบทบาทของการบริหารสินเชื่อ.เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสินเชื่อ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น. (2546). สรุปผลการดำเนินงานสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร. [ม.ป.พ.]

สถาพร ตวงวิไล. (2544) การศึกษาเปรียบความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์ (2523) วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกของประเทศไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อรรณพ รุ่งวิทยาการ (2540) การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้ของเกษตรกร.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัญฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัมมาร์ สยามวาลา (2532) สินเชื่อในชนบทประเทศไทย .กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศไทย.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายณรงค์ คงมั่น
วัน เดือน ปี	27 ธันวาคม 2500
สถานที่เกิด	อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
ประวัติการศึกษา	สส.บ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2530
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น
	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว